สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

อภิญญา ล้อมรื่น

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุชา กอนพ่วง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิติมา วรรณศรี)

หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา

กรกฎาคม 2559

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แช่มช้อย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอื้อมพร หลินเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ดร.ปิยะ เจริญเวชรักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหล่ายขานาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณนายประสบสุข ดีอินทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 นายนิพนธ์ ศิริสานต์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 นายโสภณ เขียวแต้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแตน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และนางขวัญเรือน มาทอง ครูโรงเรียนวัดแตน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พร้อมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จนสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

อภิญญา ล้อมรื่น

ชื่อเรื่อง	สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ผู้ศึกษาค้นคว้า	อภิญญา ล้อมรื่น
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558
คำสำคัญ	สภาพปัญหา แนวทางการพัฒนา โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนขนาดเล็ก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 59 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และ ครู จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (RatingScale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คนศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1คน ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนขนาดเล็ก

ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน พบว่า มีปัญหาในการควบคุมห้องเรียน การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารต้องให้ครูอยู่ประจำห้องเรียน ถ้ามีงานพิเศษ หรืองานเอกสารอื่นๆ ควรทำนอกเวลาออกอากาศ ถ้ามีครูลาหรืออบรม ควรให้ครูห้องเรียนใกล้เคียงหรือวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยดูแลชั้นเรียน ใช้งบประมาณของโรงเรียนมาจัดซื้ออุปกรณ์และจ้างครูช่วยสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดครูอัตราจ้าง ครูธุรการ และครูช่วยราชการมาช่วยสอนในโรงเรียนขนาดเล็กแก้ปัญหาการขาดแคลนครู 2) ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน พบว่า มีปัญหาในการวางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การสร้างความตระหนักแก่ครูก่อนการดำเนินการสอน และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ ประชุมวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และระหว่างปีการศึกษาจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยใช้แนวคิด 1 โรงเรียน 2 ระบบ 3 รูปแบบ ศึกษานิเทศก์ติดตามแนะนำขั้นตอน การดำเนินงาน และคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ 3) ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ พบว่า มีปัญหาในการจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม และการจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมบำรุง จัดหาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครือข่ายสัญญาณ และจัดทำเป็นหนังสือแจ้งไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุน และด้านที่มีสภาพปัญหาต่ำสุด คือด้านเวลาเรียน

Title	PROBLEMS AND THEIR POTENTIAL SOLUTION, IN THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT IN SMALL SCHOOLS UNDER THE EDUCATION DISTANCE LEARNING PROJEC, PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
Author	Apinya Lomruen
Advisor	Assistant Professor Anucha Kornpuang, Ph.D.
Academic Paper	Independent Study M.Ed. in Educational Administration, Naresuan University, 2015
Keywords	Problems, Their potential solution, Education Distance Learning Project, small scale schools

ABSTRACT

An aim of this study was to identify problems which occurred in managing and developing small schools operated under the Education Distance Learning Project, Phitsanulok Primary Educational Service Area office 1. The study was divided into 2 steps. Firstly, the management problems in 59 small schools in the area under the project were investigated. One was completed by a management level officer and another by a teacher. In total 118 questionnaires, are analyzed for Mean and Standard Deviation. At the second step, an improvement approach in managing small schools were examined by obtaining information through a semi-structure interview with the director (or vice director) of Phitsanulok Primary Educational Service Area office 1, an educational supervisor who was responsible for the Education Distance Learning Project, one of the headmasters of the chosen schools, and one of the teachers of the chosen schools in this study. The content analysis was a tool used for data analyzing in the second step.

The results found that in generally, the problems of small schools were at a medium level. The first top 3 aspects relating to the problems which have occurred in

managing and developing small schools operated under the Education Distance Learning Project, Phitsanulok Primary Educational Service Area office 1, were as follows. The first aspect was problem of managing teachers' time for each class, class control, teaching materials, worksheets, and other documentations are noticeable. The management officers must assign one class for each teacher. Any additional tasks, these should be completed outside broadcasting time. When any teachers were absent or attend a conference, teachers who works closely in the same subject or local teacher must covers the classes. School funding should be allocated to hire a covering teacher and the Educational Service Area office should arrange temporary teachers, and administrative officers should be available for small schools. The second aspect was building realization and analysis of current situation. The main problems of this aspect were having suitable lesson plans to context of the school, providing a comprehensive subject guide to aid teachers' understanding prior to the lessons broadcast, and having valid results of current teaching problem analysis. To overcome the problem of this aspect, effective planning and preparations before the semester are essential together with the strategy of "1 school 2 systems 3 profiles" during the semester. The educational supervisor needs to follow up, suggest, and select schools which are successfully run to act as role models for others. Readiness of study media, equipment and buildings were the third aspect. Currently, budget and system for maintaining the media and equipment are limited, including improper classroom size. Solution was to allocate fund for purchasing and maintaining the media, equipment, locating a reasonable size of class room, together with assigning an officer to take care them and to train persons to use the equipment correctly. In addition, a formal letter asking for support from the local office of Educational Service Area was a must. The least problematic aspect was a suitable class scheduling.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ความเป็นมาของปัญหา	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษา	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
	ขอบเขตของการศึกษา	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	14
	แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร	15
	แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	18
	การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก	23
	การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	52
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1	54
	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1	59
4	**ผลการวิจัย**	62
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	62
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน โรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	72
5	บทนำ	80
	สรุปผลการวิจัย	81
	อภิปรายผล	91
	ข้อเสนอแนะ	99
	บรรณานุกรม	102
	ภาคผนวก	106
	ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.....	55
3.2	แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลของการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน ขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.....	59
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง.....	62
4.2	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม.....	63
4.3	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน.....	64
4.4	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่.....	65
4.5	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน..... 68

4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านเวลาเรียน..... 69

4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการนิเทศ..... 70

4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสรุปและรายงาน..... 71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงกระบวนการสื่อสารในการเรียนการสอนจากสื่อสิ่งพิมพ์.....	32
3.1	แสดงขั้นตอนการวิจัย.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยให้เด็กและเยาวชนในชาติมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ธนพัฒน์ สมบูรณ์ (2554, น. 1) กล่าวว่าการจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รูปแบบการจัดการศึกษามีสามระบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหลักการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สวัสดิการสำนักงาน ก.ค.ศ. 2544, น.4-5)

จากรูปแบบการจัดการศึกษาทั้งสามระบบดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้การศึกษาในยุคปัจจุบันมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบเพิ่มมากขึ้น เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต, e-learning, การฟังบรรยายในห้องเรียน, การลงมือปฏิบัติจริง, วิทยากรท้องถิ่น ฯลฯ โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล และสร้างสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก และจากงานวิจัยของสุฐิพงษ์ สุทธิ (2553) เรื่องการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ทุกโรงเรียนประสบกับปัญหาที่เหมือนกัน คือ ครูไม่ครบชั้น ขาดงบประมาณ ขาดสื่อ อุปกรณ์การเรียน อาคารสถานที่

ไม่เหมาะสม กิจกรรมมาก ครูมีภาระงานมาก ครูไม่มีความถนัดในวิชาที่สอน นักเรียนขาดโอกาสการเรียนรู้เสริม ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตร นักเรียนใช้เวลาว่างช่วยผู้ปกครองหากิน และการบริหารไม่มีคุณภาพ เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์ (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากคือ รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม

โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีกาญจนาภิเษก พ.ศ. 2539 และสนองพระบรมราโชบาย เรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้ถ่ายทอดสดออกอากาศเป็นปฐมฤกษ์ในวันที่ 5 ธันวาคม 2538 ในหลักสูตรมัธยมศึกษา 6 ชั้น 6 ช่อง และเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2545 ได้ออกอากาศการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โดยได้รับเงินทุนพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 50 ล้านบาท ที่บริษัทที่โอทีจำกัด (มหาชน) หรือองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยในขณะนั้น ทูลเกล้าฯ ถวายถ่ายทอดการเรียนการสอนหลักสูตรขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนวังไกลกังวล โรงเรียนราษฎร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรูปแบบ “ถ่ายทอดสด 1 ช่อง 1 ชั้น” ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวม 12 ช่อง 12 ชั้น สอนโดยครูคนเดียวกัน เวลาเดียวกัน คุณภาพเดียวกันถ่ายทอดโดยตรงจากโรงเรียนวังไกลกังวล เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนต่างๆที่ขาดแคลนครูโดยเฉพาะครูประจำวิชา สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้เท่าเทียมกัน ต่อมาสามารถรับชมการเรียนการเรียนการสอนได้อีก 2 ช่องทาง คือ 1) ระบบ e-Learning ผ่านเว็บไซต์ www.dlf.ac.th ซึ่งถ่ายทอดการเรียนการสอนจากโรงเรียนวังไกลกังวลทุกชั้นเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือเลือกชมรายการย้อนหลัง (On Demand) และได้มอบชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมและติดตั้งระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศแล้ว จำนวน 35,215 โรงเรียน (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, ม.ป.ป.)

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารเกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และจากการวิจัยที่ผ่านมาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ชี้ว่าสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยคือ

การที่ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นระบบที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ (accountability) หลักสูตร และตำราเรียนของไทยยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีผลทำให้การเรียนการสอนตลอดไปจนถึงการสอบยังคงเน้นการจดจำเนื้อหามากกว่าการเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง อีกทั้งสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาในด้านคุณภาพของนักเรียนปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดครูหรือครูไม่ครบชั้นไม่ครบสาระการเรียนรู้ ครูมีประสบการณ์หรือทักษะการจัดการเรียนรู้น้อย ขาดสื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และการเข้าถึงได้ลำบาก ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย กิจกรรมของโรงเรียนมีมากทรัพยากรที่มีกระจัดกระจายไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และการแก้ปัญหาต่างๆ ก็ทำได้ในวงจำกัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.)

รัฐบาลภายใต้การนำของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เร่งรัดดำเนินการในประเด็นด้านการศึกษาเรื่องการขาดแคลนครูในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลรวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ได้แจ้งข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) โดยเห็นสมควรให้ทบทวนการจัดหาตามแผนงานประจำปีงบประมาณ 2556 โซนที่ 4 และการจัดหาตามแผนประจำปีงบประมาณ 2557 และให้เสนอโครงการใหม่ทดแทน ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา คณะรักษาความสงบแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบการปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2558 ให้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีกิจกรรมหลัก คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลโดยแบ่งเป็น 2 กิจกรรมย่อย คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning via Information Technology: DLIT) (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, ม.ป.ป.)

สำหรับโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ 1) จัดหาและติดตั้งอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ 2) อบรมผู้บริหารและครู

ปลายทาง 3) งานประชาสัมพันธ์ 4) งานการนิเทศ ติดตาม ประเมินและรายงานผล โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้มีการศึกษาและขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ และกำหนดเป้าหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศจำนวน 183 เขต คิดเป็นร้อยละ100 มีการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ทั่วประเทศ จำนวน 15,369 โรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมาไม่น้อยกว่าร้อยละ3 หรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , ครูผู้สอนร้อยละ 80 สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 100สามารถบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, ม.ป.ป.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 4) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและเสมอภาค พร้อมกันนี้ทางด้านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย ประจำปี 2558 ที่สอดคล้องกัน คือ การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยการน้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จึงได้กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมคือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดนำการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งได้ติดตั้งอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด และจัดอบรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนปลายทาง โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 67 โรงเรียน

ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมีนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ให้สถานศึกษาในสังกัดนำการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวมครั้งล่าสุดในปีการศึกษา 2557 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ทั้ง 8 รายวิชามีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 45.74 และผลคะแนนเฉลี่ยทั้ง 8 รายวิชาของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเท่ากับ 45.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับประเทศทุกรายวิชาคิดเป็นร้อยละ 7.46, โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 52 โรงเรียน มีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับประเทศเป็นบางรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 77.61 และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 10 โรงเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 14.93 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2558, น. 66-69)

การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ผ่านมาพบว่า เด็กนักเรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมือนกับนักเรียนจากโรงเรียนวังไกลกังวลทุกโรงเรียน แต่ระบบการจัดการของโรงเรียนปลายทางที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับคุณภาพการสอนที่ไม่เท่ากัน (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2552 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ แสงชีวงศ์, 2554, น. 5) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กมีผลเป็นอย่างมากกับความสำเร็จของการดำเนินงานการนำสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมมาช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบกับจำนวนสัดส่วนของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 เมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 125 โรงเรียนแล้ว พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสัดส่วนที่ค่อนข้างมาก คือ มีจำนวนทั้งหมด 67 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.60

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เช่น พินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า การดำเนินงานโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีปัญหาใน 7 ด้าน คือ ด้านการสร้างความตระหนักและ

วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ด้านเวลาเรียน ด้านการนิเทศ และด้านการสรุปและรายงาน ประสาท วันทนะ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม คือ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีการโยกย้ายบ่อย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนยังขาดโครงสร้างการบริหารจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จากข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้โครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบันได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบปัญหาในการดำเนินงานที่ส่งผลสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไม่บรรลุเป้าหมายที่แท้จริง

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อย่างแท้จริง

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มาใช้ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในขั้นตอนที่ 1 นี้ มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน
5. ด้านเวลาเรียน
6. ด้านการนิเทศ
7. ด้านการสรุปและรายงาน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 67 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 134 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 59 โรงเรียน โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 118 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน
5. ด้านเวลาเรียน
6. ด้านการนิเทศ
7. ด้านการสรุปและรายงาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในขั้นตอนที่ 2 นี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน
5. ด้านเวลาเรียน
6. ด้านการนิเทศ
7. ด้านการสรุปและรายงาน

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 / รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่รับผิดชอบโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 1 คน

2. ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน

3. ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ จำนวน 1 คน

4. ครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ จำนวน 1 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 4 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน
5. ด้านเวลาเรียน
6. ด้านการนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง โครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี แพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียมโดยมีสถานีรับส่งวิทยุโทรทัศน์ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลน

บุคลากรครูผู้สอนและให้นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล มีโอกาสได้รับความรู้ และศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง กระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นประเด็นอุปสรรค ความยากลำบากในการบริหารงานที่เป็นอยู่ และปรากฏให้เห็น จำนวน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวางแผน การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างชัดเจน ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การกำหนดเวลาเรียน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการสรุปและรายงานผล

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

จัดให้มีห้องควบคุม ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัย มีระบบการดูแลสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ จัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน กรณีมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาด 21 นิ้วขึ้นไป และกรณีมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 29 นิ้ว ติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียน คือ ประมาณ 1.50-1.60 เมตร ระยะห่างจากนักเรียนแถวหน้าสุดถึงโทรทัศน์ ประมาณ 2.00-3.00 เมตร หรือตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสายตาของนักเรียน

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

จัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนปลายทางให้เพียงพอ โดยติดต่อขอรับได้ที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หรือสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ http://www.dlf.ac.th ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนให้

สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลตามความเหมาะสม จัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวลเพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จัดทำตารางสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศแต่ละวันจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

การจัดการครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ควรจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรของโรงเรียน กรณีมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครู 1 คน อาจต้องกำกับดูแลนักเรียน 2 ห้องเรียน ครูต้องวางแผนการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือ ใช้เวลา ควบคุมและให้คำแนะนำนักเรียนอย่างเหมาะสม

5. ด้านเวลาเรียน

การกำหนดตารางเวลาเรียน ให้ตรงกับตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่ม 08.30 – 14.30 น. ควรกำหนดเวลาเข้าเรียน เลิกเรียนและจัดตารางกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ควรกำหนดเพื่อใช้จัดกิจกรรมพิเศษและซ่อมเสริมนักเรียน

6. ด้านการนิเทศ

จัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ และนำไปปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ด้านการสรุปและรายงาน

ร่วมกันพิจารณาจุดเด่น/จุดด้อย ของการดำเนินงาน แล้วสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของการปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและนำไปสู่การพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป

แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง วิธีการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์

สูงสุดต่อผู้เรียน โดยใช้สภาพปัญหาสูงสุด 3 ลำดับแรกที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 7 ด้านดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างชัดเจน ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การกำหนดเวลาเรียน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการสรุปและรายงานผล

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

จัดให้มีห้องควบคุม ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัย มีระบบการดูแลสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ จัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน กรณีมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คน/ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาด 21 นิ้วขึ้นไป และกรณีมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 29 นิ้ว ติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียน คือ ประมาณ 1.50-1.60 เมตร ระยะห่างจากนักเรียนแถวหน้าสุดถึงโทรทัศน์ ประมาณ 2.00-3.00 เมตร หรือตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสายตาของนักเรียน

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

จัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนปลายทางให้เพียงพอ โดยติดต่อขอรับได้ที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หรือสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ http://www.dlf.ac.th ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลตามความเหมาะสม จัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวลเพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จัดทำ

ตารางสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศแต่ละวันจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

การจัดการครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ควรจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรของโรงเรียน กรณีมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครู 1 คน อาจต้องกำกับดูแลนักเรียน 2 ห้องเรียน ครูต้องวางแผนการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือ ใช้เวลา ควบคุม และให้คำแนะนำนักเรียนอย่างเหมาะสม

5. ด้านเวลาเรียน

การกำหนดตารางเวลาเรียน ให้ตรงกับตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่ม 08.30 – 14.30 น. ควรกำหนดเวลาเข้าเรียน เลิกเรียนและจัดตารางกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสม และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ควรกำหนดเพื่อใช้จัดกิจกรรมพิเศษและซ่อมเสริมนักเรียน

6. ด้านการนิเทศ

จัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ และนำไปปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ด้านการสรุปและรายงาน

ร่วมกันพิจารณาจุดเด่น/จุดด้อย ของการดำเนินงาน แล้วสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา เพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของการปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและนำไปสู่การพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร
   - 1.1 ความหมายของการบริหาร
   - 1.2 แนวคิดและหลักการด้านกระบวนการบริหาร
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
   - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
   - 2.2 ขอบข่ายและภารกิจในการบริหารสถานศึกษา
   - 2.3 แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา
3. การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก
   - 3.1 แนวคิดและหลักการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
   - 3.2 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก
   - 3.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก
4. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.1 ความหมายของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.3 ทฤษฎีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.4 รูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.5 กระบวนการบริหารโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
   - 4.6แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการบริหาร หลายท่าน ดังนี้

เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์ (2554, น.10) การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งภายในองค์กรเอกชน หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งสถานศึกษาซึ่งมีภารกิจที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้สำเร็จ และบรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การติดต่องาน การสื่อสารและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ว่าที่ร้อยตรีธีระชัย ช่วงบุญศรี (2558, น.50) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มหรือคณะทำงาน โดยมีผู้บริหารหรือคณะกรรมการบริหารรับผิดชอบหน้าที่บริหารจัดการให้งานหรือกิจกรรมต่างๆ ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างกันทุกภาคส่วน

สรวง วรอินทร์ (2557, น.79) การบริหาร คือ การดำเนินร่วมกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยอาศัยปัจจัยทางการบริหาร เพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เชิดชู แก้วลบ (2556, น.10) การบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาหรือสมาชิกในองค์กรได้ทำงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งผู้บริหารต้องใช้ศิลปะ รวมถึงเทคนิคและวิธีการต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปัญญ ฉัตรบางศรี (2556, น.30) การบริหาร หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ดำเนินการ หรือใช้กระบวนการให้บุคคลอื่นดำเนินงานการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

พวงเพ็ชร สุขจิตร์ (2555, น.21) การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ประกอบด้วยการวางแผน, การจัดการองค์กร, การอำนวยการและการควบคุม โดยมีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานร่วมกัน บนพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการบริหารหมายถึง กระบวนที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเนินการร่วมกัน ประกอบด้วย การวางแผน,การจัดการองค์กร, การอำนวยการ และการควบคุมโดย

อาศัยปัจจัยทางการบริหาร เพื่อจะนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แนวคิดและหลักการด้านกระบวนการบริหาร

ดูบริน (DuBrin, 2010, pp.12-13 อ้างถึงใน ศิธาชัย ศรีอุดม, 2557, น.40) ได้เสนอกระบวนการบริหารได้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการกำหนดเป้าหมายขององค์การและวางแนวทางดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขององค์การ การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การกำหนดนโยบาย มาตรการและกลยุทธ์การดำเนินงาน รวมทั้งการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

2. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรและการจัดระบบการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ประกอบด้วย การจัดทำแผนภูมิปฏิบัติงานการจัดบุคลากรรับผิดชอบงานต่างๆ การจัดทำมาตรฐานและรายละเอียดการปฏิบัติงาน การจัดระบบการบังคับบัญชา และการประสานงาน การกำหนดภารกิจขององค์การ การจัดระบบทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในองค์การ

3. การนำ (Leading) หมายถึง การอำนวยการและการประสานงาน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารประกอบด้วยการจูงใจ การตัดสินใจสั่งการ การสื่อสารและการแก้ปัญหาความขัดแย้งของบุคลากร

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การกำกับให้ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและแผนขององค์การ ประกอบด้วย การตรวจสอบ ติดตาม การเปรียบเทียบผล การปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน

ศิธาชัย ศรีอุดม (2557, น.42) ได้สรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ "วงจรเดมมิ่ง" (Deming cycle) ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวางแผน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการแผน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา

ลักษณะของวงจรควบคุมคุณภาพ เป็นการดำเนินกิจกรรมแบบต่อเนื่อง ครบทุกขั้นตอน จะดำเนินการไปเรื่อยๆ ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับปรุงงาน และการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จันทรานี สงวนนาม (2551, น. 34-39 อ้างถึงในศิธาชัย ศรีอุดม, 2557, น.42-44) ได้สรุปแนวคิดกระบวนการบริหารของนักการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

1. ออง รี ฟาโย (Henry Fayol) บิดาแห่งการบริหารจัดการ มีความเห็นว่า การบริหารเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง และเป็นหลักสากลที่สามารถนำไปใช้ได้กับการบริหารทุกประเภท โดยการบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญพื้นฐานของการบริหารงานที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ประการที่เชื่อมโยงกับอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1.1 การวางแผน (To Plan) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ แล้วกำหนดแผนปฏิบัติงานไว้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต

1.2 การจัดองค์การ (To Organize) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหาร ในการจัดโครงสร้างของงาน และอำนาจหน้าที่ของบุคคล

1.3 การบังคับบัญชา (To Command) หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใน การมอบหมายหน้าที่การงาน การนิเทศงาน ตลอดจนการใช้ภาวะผู้นำ

1.4 การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึง ความร่วมมือ ความร่วมใจกันในการปฏิบัติงานการจัดระเบียบงานให้เรียบร้อย สอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การประสานงานเปรียบเสมือนตัวกลางนำฟันเฟืองของบรรดากิจกรรมทั้งหลายให้สอดคล้องกัน เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความกลมกลืน ราบรื่น และเรียบร้อย

1.5 การควบคุมงาน (To Control) หมายถึง การกำกับ และตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยอาศัยการรายงาน และงบประมาณเป็นเครื่องมือ

2. ลูเธอร์ กูลิค และลินดอลล์เออร์วิค (Luther Gulick and LyndallUrwick) ได้นำแนวคิดของออง รี ฟาโยล์ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานราชการ โดยได้ขยายกิจกรรมทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ รวมเรียกว่า POSDCoRB ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การราชการโดยทั่วไป ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าว่าองค์การจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2.2 การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดองค์การ การกำหนดโครงสร้างการแบ่งสายงาน การจัดสายการบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่

2.3 การบังคับบัญชา (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคล ได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการและการให้พ้นจากงาน

2.4 การควบคุมงาน (Directing) หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจการวินิจฉัย สั่งการ และการควบคุมบังคับบัญชา

2.5 การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงาน เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือ เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

2.6 การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การ เพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

2.7 การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การใช้เงิน การควบคุมการใช้จ่าย และการตรวจสอบด้านการเงิน

3. สมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrator: AASA) มีความคิดเห็น กระบวนการบริหารการศึกษา ควรประกอบด้วย กิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การวางแผน (Planning) คือ การวางแผนปฏิบัติการในการบริหารการศึกษา

3.2 การจัดสรรทรัพยากร (Allocation) คือ การสรรหาทรัพยากรที่เป็นปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารงาน

3.3 การบำรุงขวัญ (Stimulating) คือ การให้กำลังใจ และบำรุงขวัญผู้ปฏิบัติงาน

3.4 การประสานงาน (Coordination) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน

3.5 การประเมินผล (Evaluation) คือ การประเมินผลงานหรือติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. **ความหมายของการบริหารสถานศึกษา**

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์ (2554, น.10) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหลักหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของสถานศึกษาตามที่กำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตามขอบข่าย และภารกิจในการบริหารจัดการเรียนรู้ และจัดการสถานศึกษา

พวงเพ็ชร สุขจิตร์ (2555, น.21) การบริหารสถานศึกษา หมายถึงกระบวนการบริหารงานที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยร่วมมือ

กับบุคคลหลายฝ่าย อาทิเช่น บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปิยะนุช อาณาเขตต์ (2555, น.16) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหลักหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาหมายถึง กระบวนการบริหารที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขอบข่ายและภารกิจในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ขอบข่ายและภารกิจในการบริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 39 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังนั้น ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาภายหลังการปฏิรูปการศึกษาจึงมี 4 ด้าน คือ

1. งานด้านวิชาการ
2. งานด้านงบประมาณ
3. งานด้านการบริหารงานบุคคล
4. งานด้านการบริหารงานทั่วไป

3. แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา

จันทรานี สงวนนาม (2553, น. 165-186) ได้เสนอเทคนิคการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล ประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1.2 การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย

1.3 การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

แนวคิดพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้มีนักทฤษฎีองค์การมีแนวคิดเรื่องทฤษฎีการจูงใจ ดังนี้

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Motivation Theory) มีความเชื่อว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน ตราบใดที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ก็จะเกิดปัญหาความต้องการอยู่ร่ำไป แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะเลิกสนใจ

2. มนุษย์ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน ทางด้านปริมาณความต้องการระดับต่ำค่อนข้างมีขอบเขตจำกัด แต่ความต้องการระดับสูงมักจะมีขอบเขตไม่จำกัด

3. ทฤษฎีการจูงใจของเฮอร์เบิร์ก (Herberg's Motivation HygineTheory) มีความเชื่อว่า ปัจจัยที่จะจูงใจให้คนทำงานประกอบด้วย ความสำเร็จในงานที่ทำ การได้รับการยอมรับ ยกย่องและนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ ลักษณะของงานที่ทำ ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และการเจริญเติบโตส่วนบุคคล

4. จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ อากีริส (Argyris) พบว่า บุคคลจะมีวุฒิภาวะและบุคลิกภาพเป็นของตนเอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในด้านการตัดสินใจ การควบคุมการทำงาน การแสดงออก ทัศนคติ และการใช้ความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้

2. การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management by Objective) หมายถึง วิธีการบริหารที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงาน กำหนดมาตรฐานของงาน รวมทั้งวิธีการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ตามที่ร่วมกันกำหนดไว้

แนวคิดของกระบวนการบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์ ตามแนวคิดของฮาร์เวย์และบราวน์ (Harvery and Brown) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Goal Purposed หมายถึง การที่ผู้ร่วมงานร่วมกันกำหนดเป้าหมายในอนาคต และนำเสนอผู้บริหารระดับสูงพิจารณา โครงร่างของวัตถุประสงค์ที่นำเสนอจะต้องแสดงให้เห็นถึงการกำหนดเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและกำหนดวิธีการวัดผลการปฏิบัติงานไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ 2 Mutually Negotiated เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารและผู้ร่วมงานพัฒนาเป้าหมายให้สอดคล้องกัน เป้าหมายที่กำหนดจะต้องเฉพาะเจาะจง (Specific) วัตถุประสงค์ทุกข้อจะต้องสามารถวัดผลได้ (Measurable) จนกว่าผู้บริหารและผู้ร่วมงานจะเห็นชอบร่วมกันตามวัตถุประสงค์นั้นๆ ความรับผิดชอบที่สำคัญควรเริ่มต้นที่ผู้ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติจะต้องตกลงใจร่วมกันในเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์เหล่านั้นจะได้หลอมรวมเป้าหมายของงาน (Performance Goals) และเป้าหมายทางด้านอาชีพของแต่ละบุคคล (Personal Career Goals)

ขั้นตอนที่ 3 Performance เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ผู้ร่วมงานได้กำหนดขึ้น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 Feedback of Results เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารแจ้งข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้ร่วมงานรับทราบ และให้รางวัลผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผลงานของแต่ละบุคคลจะนำมาทบทวนและอภิปรายผลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่อาจจะเกิดความเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายขององค์การ

ขั้นตอนที่ 5 Basic for New Goals เป็นขั้นตอนของการทบทวนถึงผลที่เกิดขึ้นภายหลังผลการปฏิบัติงาน (The Outcome of the Performance) เพื่อนำมาเริ่มต้นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ใหม่อีกในวงจรครั้งต่อไป

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมารวมตัวเป็นคณะกรรมการโรงเรียนได้มีโอกาสจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงขึ้น

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของแต่ละโรงเรียนว่าใครเป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบคือ

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่นๆ ได้จากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครอง ครู และชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) เกิดจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่า และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารยังเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน บทบาทของคณะกรรมโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Community Control SBM) แนวคิดสำคัญคือ การจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในคณะกรรมการโรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรรมการและเลขานุการบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional Community Control SBM) แนวคิดเรื่องนี้เชื่อว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้เด็ก เนื่องจากคนทั้ง 2 กลุ่ม ต่างอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีที่สุด สัดส่วนของครูและผู้ปกครอง (ชุมชน) ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีเท่าๆ กัน แต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะยึดหลักการ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นรูปแบบของการมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจ การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาไปให้สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติ

2. หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัว มีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา (School Boards)

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และร่วมคิดร่วมทำ โดยเชื่อว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้คุณภาพของผลผลิตเพิ่มขึ้น และผู้ปฏิบัติมีความพึงพอใจ

4. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน (Supporting Leader) โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ปฏิบัติงาน

5. หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole-School Approach) เป็นการยึดรูปแบบของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอนของครู และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งการเปลี่ยนแปลง

6. หลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เพื่อความโปร่งใสและให้การบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้มีสูตรสำเร็จ หรือรูปแบบกระบวนการบริหารที่สำเร็จรูป แต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ลงมือทำ ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน ซึ่งผู้นำคนสำคัญของเรื่องนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำเอารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้และปรับปรุงพัฒนาจนเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง

การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

1. แนวคิดและหลักการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

บุญแล บางจับ (2555, น.62) ได้กล่าวถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

ธีระยุทธ เกตุมี (2553, น.34) ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กว่า การออกแบบในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องจัดรูปแบบอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งมีความผูกพันกับโรงเรียนอย่างแนบแน่นมาตั้งแต่อดีต

กมลวรรณ รอดจ่าย (2551 อ้างถึงใน เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์, 2554, น. 21-22) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กว่า การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอื่นๆ เพราะโรงเรียนขนาดเล็กถือว่าเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชนที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้มาตรฐานเท่ากับเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนชนบทให้ดีขึ้นทั้งนี้ แนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่าโรงเรียนควรให้การศึกษาหรือความรู้ที่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนมีลักษณะที่สอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรยึดหลักการ แนวคิด "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นสำคัญ ในขณะเดียวกันควรรู้จักสื่อหรือเทคโนโลยีทางการศึกษาต่างๆ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และความสามารถในการใช้เครื่องมือของครู นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนทั้งนี้โรงเรียนไม่จำเป็นที่จะต้องระดมเงินทุนเพียงอย่างเดียว โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งอาจมีปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่แล้วเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษหรืออาจใช้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้ เช่น การมีป่าชายเลนป่าชุมชน การทำเกษตรยั่งยืน การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ โรงเรียนสามารถนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้วผลลัพธ์ทางอ้อมคือ ผู้เรียนยังเกิดความรู้สึกผูกพัน หวงแหน และเห็นคุณค่าของชุมชนของตนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็กจะมีความไม่พร้อมหลายๆ ด้าน แต่อยากให้มองว่า เป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนามากกว่าเป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคทางการศึกษา

เจริญศรี พันปี (2551 อ้างถึงใน เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์, 2554, น. 22) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กว่า โรงเรียนขนาดเล็กเป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในเขตชนบทห่างไกล อันส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในชนบทนั้นๆ ซึ่งเป็นปัญหาเชี่ยมโยง

มาถึงการย้ายถิ่นฐานของคนในชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ เพื่อต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ทำให้เกิดปัญหาความแออัดทางสังคมในเมือง ต่อมากลายเป็นปัญหาลูกโซ่ ไม่จบสิ้น ประกอบกับผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อมและมีคุณภาพได้มาตรฐานมากกว่าแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบทนั่นก็คือ การจัดสรรงบประมาณแบบเป็นธรรมแทนแบบเสมอภาคโดยอาจเพิ่มงบประมาณสนับสนุนแบบอื่นนอกเหนือจากให้งบสนับสนุนในรูปจำนวนนักเรียน (เงินรายหัว) เพิ่มขึ้นอีกตามความจำเป็น ซึ่งอาจต้องแบ่งประเภทของโรงเรียนตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ในเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ส่วนจะแบ่งอย่างไรนั้น คงต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายในการระดมความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างไรก็ตามคงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้ในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต

นภาเดช บุญเชิดชู (2551 อ้างถึงใน เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์, 2554, น.23) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กคือ การจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการอันจำเป็น เพิ่มเงินอุดหนุนตามฐานของการพัฒนาและได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของท่านรัฐมนตรีอดิศัยที่มีความคิดทำโรงเรียนเล็กๆให้มีคุณภาพ ประมาณว่า Small แต่ Smart ว่าเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ

2. สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ศูนย์ปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 อ้างถึงใน บุญแล บางจับ, 2555, น.62-65) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็กไว้ดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กได้ดำเนินการตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน ดังนี้

1.1 หลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้

ครูดำเนินการจัดหลักสูตร และแผนการสอนระหว่างครูภายในกลุ่มโรงเรียนเมื่อมีการจัดทำหลักสูตรเสร็จแล้วก็จะนำไปใช้ในลักษณะเดียวกับคล้ายๆ กัน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ดังนี้ หลักสูตรที่จัดทำมักเป็นหลักสูตรบูรณาการซึ่งมีทั้งบูรณาการเนื้อหาและบูรณาการช่วงชั้น นอกจากนั้น บางโรงเรียนยังได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพของตัวเองอีกด้วย

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้โดยใช้สื่อ RIT การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (มปภ.) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการสอน การสอนแบบคละชั้นการเรียนรวม 2-3 ชั้น ให้นักเรียนชั้นสูงกว่าสอนนักเรียนชั้นต่ำกว่า และการนำการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้

1.3 การจัดห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ ดังนั้น จึงไม่มีห้องสมุดเป็นเอกเทศ สิ่งที่โรงเรียนจัดทำได้ คือ การจัดทำเป็นมุมหนังสือไว้ตามห้องเรียน มีหนังสือน้อย ไม่เพียงพอต่อการบริการนักเรียน

1.4 การนิเทศ

การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้การนิเทศภายในโดยผู้บริหารโรงเรียนนิเทศในช่วงประชุมประจำเดือน เป็นการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่และศึกษานิเทศก์มักไม่ค่อยได้มานิเทศเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

1.5 การวัดและประเมินผลการเรียน

ครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผลเอง ไม่เน้นการใช้ข้อสอบ แต่จะใช้วิธีการสังเกตและประเมินผลระหว่างเรียน โดยยึดวัตถุประสงค์ของรายวิชานอกจากนั้นยังได้ให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมงานอีกด้วย

2. ด้านการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร และบุคลากรในโรงเรียนต้องรับภาระงานหลายด้าน นอกเหนือจากการสอนซึ่งเป็นงานหลัก ดังนั้นจึงจัดให้มีการพัฒนาครูหลายรูปแบบ ทั้งให้ศึกษาจากเอกสาร ส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ จัดให้มีการศึกษาดูงาน และมอบหมายงานให้ปฏิบัติตามถนัด โรงเรียนจะเน้นการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จัดสวัสดิการ เช่น กองทุน มอบหมายงานตามความถนัดไม่ยึดบทบาทถาวร ให้นักการช่วยงานช่างไม้ ครูปฐมวัยสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

3. ด้านการบริหารงบประมาณ

ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านบุคลากรที่จะรองรับการดำเนินงานด้านนี้ ผู้บริหารจะเป็นผู้ดำเนินการเองจะมีครูช่วยบางเรื่อง และโรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณไม่ตรงกับความต้องการ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

งานกิจการนักเรียนได้ดำเนินการตามความพร้อมของโรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง

งานอาคารสถานที่ อาคารเรียน และอาคารประกอบไม่เพียงพอกับความต้องการ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการแบ่งห้องเรียนทำเป็นมุมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุมพยาบาล ด้านการดูแลและรักษาความปลอดภัยของอาคารได้ให้คณะครู นักเรียน นักการภารโรงช่วยกันดูแล อีกส่วนหนึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนเข้ามาช่วย

งานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในด้านแรงงานและการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับหนึ่ง

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 อ้างถึงใน บุญแล บางจับ, 2555, น. 65-66) ได้สรุปปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าในโรงเรียนขนาดอื่นๆ และโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกลความเจริญ พื้นที่บนภูเขา บนเกาะชายขอบของประเทศ เป็นต้น ซึ่งนักเรียนมีปัญหาในการเดินทางไปโรงเรียนเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่านักเรียนจะได้รับค่าพาหนะในการเดินทางแล้วก็ตาม แต่ค่าพาหนะดังกล่าวไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่องผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารโรงเรียนซึ่งมีบริบทต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำผลการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุง และพัฒนางานยังมีน้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการอพยพย้ายของประชากรวัยเรียน ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

2. ปัญหาด้านการเรียนรู้

ในด้านการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น และนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอน หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ

3. ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน

โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างน้อย สภาพอาคารเก่า ชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานานคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มีไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน

4. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังไม่มีมากนัก และหากกล่าวถึงการประสานงานกับหน่วยงาน องค์การอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยแล้ว เกือบจะกล่าวได้ว่ามีน้อยมากหรือไม่มีเลย

จากสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็กและปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าสภาพปัญหาหมายถึงสิ่งที่เป็นประเด็นอุปสรรคความยากลำบากในการบริหารงานที่เป็นอยู่และปรากฏให้เห็น

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

บุญแล บางจับ (2555) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการประชุมผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ และผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัด พบว่า มีนวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างสำหรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก 4 นวัตกรรม สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีด้วยกัน 5 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน

1.2 รูปแบบการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการแบบคละชั้น และนำสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการกันตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไป

1.3 รูปแบบการบูรณาการกิจกรรม walk rally

1.4 รูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรี่

1.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์

การจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ มีรูปแบบที่ดำเนินการอยู่ 2 รูปแบบ คือ

2.1 รูปแบบการใช้รถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่

2.2 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์

3. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมทั้งภายในองค์กรและหน่วยงานอื่นภายนอก ดังนี้

3.1 ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏหรือสถาบันการศึกษาจัดส่งนักศึกษาฝึกสอนนักศึกษาฝึกงาน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การผลิตชุดการสอนและสื่อการเรียน

3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนรู้ ครูอัตราจ้าง หรือรับจัดการศึกษาเมื่อมีความพร้อม

3.3 เครือข่ายแผนแม่บท จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และแผนอาชีพให้กับชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.4 สถาบันศาสนา สถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.5 เครือข่ายครูในฝัน ครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ อาจารย์ 3 ครูในโรงเรียนที่มีครูเกินชั้นเรียน ผู้บริหารต้นสังกัดอนุญาตให้ไปสอนโรงเรียนขนาดเล็ก 3-5 ชั่วโมง/สัปดาห์ ใช้แผนการสอนเดียวกับที่สอนในโรงเรียนต้นสังกัด

4. การจัดการเรียนรู้ระบบทางไกลผ่านดาวเทียม โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1. **ความหมายของการศึกษาทางไกล**

ความหมายของการศึกษาทางไกล ได้มีนักการศึกษาจำนวนหลายท่านได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

ประสาท วันทนะ (2550, น.1) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาทางไกล หมายถึง การจัดการศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในชั้นเรียน อีกทั้งผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้พบกันโดยตรงแต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยสื่อประสมและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์

วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อทางไปรษณีย์ เทปเสียง หรืออื่นๆ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้พบปะกับกลุ่มและครูผู้สอนบ้างในบางครั้ง ซึ่งจะเป็นการพบปะ เพื่อทบทวนและซักถามประเด็นปัญหาที่เรียนด้วนตนเองไม่เข้าใจ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2534, น.59 อ้างถึงใน จรรยา พลสมัคร, 2549, น.23) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาทางไกลเป็นการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม ได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน โดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ

กิดานันท์ มลิทอง (2543, น.173 อ้างถึงใน ธนพัฒน์ สมบูรณ์, 2554, น.20) การศึกษาทางไกล หมายถึง ระบบการศึกษาที่ผู้เรียน และผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยสื่อการสอนในลักษณะของสื่อประสม โดยใช้สื่อต่างๆ ร่วมกัน อาทิ ตำราเรียนเทปเสียง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ หรือโดยใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมมาช่วยในการเผยแพร่กระจายการศึกษาไปยังผู้ที่ต้องการเรียนรู้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่าการศึกษาทางไกลหมายถึง การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน ไม่ได้พบกันโดยตรง แต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยอาศัยสื่อประสมเทคโนโลยีและอุปกรณ์โทรคมนาคมมาช่วยในการเผยแพร่กระจายการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล

ประสาท วันทะนะ (2550, น.8) ได้กล่าวถึงแนวคิดทางด้านการจัดการศึกษาทางไกลว่า การจัดการศึกษาทางไกลนั้น เป็นการนำเอาเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านการจัดการศึกษา ทำให้คนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้ และรับความรู้ใหม่ๆ ได้พร้อมกันกับส่วนกลางหรือแหล่งที่มีความเจริญ จึงนับได้ว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้เกิดขึ้น

ธนพัฒน์ สมบูรณ์ (2554, น.19) ได้กล่าวถึงแนวคิดด้านการจัดการศึกษาทางไกลว่า การจัดการศึกษาทางไกลนั้นเป็นการนำเอาเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านการจัดการศึกษา ทำให้คนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้ และรับความรู้ใหม่ๆ ได้พร้อมกันกับส่วนกลาง หรือแหล่งที่มีความเจริญ จึงนับได้ว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

รุ่ง แก้วแดง (อ้างถึงใน ประสาทวันทะนะ, 2550, น.5) ให้ความเห็นว่าถ้ามีการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการศึกษาทางไกลให้ดี ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาล สำหรับการศึกษาของประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยนั้น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี (กาญจนภิเษก) สถานีรับส่งวิทยุโทรทัศน์ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้แพร่ภาพออกอากาศผ่านดาวเทียมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหลายสาขาวิชาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวลรองรับในหลักสูตรวิชาชีพแขนงต่าง ๆ เช่น คหกรรมศาสตร์ ช่างยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์เป็นต้น และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล ก็เปิดรับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 50 ล้านบาท ที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อเป็นทุนประเดิมก่อตั้งเป็นมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น และหลังจากนั้นองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศลอย่างพร้อมเพียง นอกจากนี้ยังพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้โรงเรียนวังไกลกังวล ร่วมกับมูลนิธิฯ ถ่ายทอดสดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาแพร่ภาพทางโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง นับเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียน ไม่ว่าร่ำรวยหรือยากจนในทุกภูมิภาคของประเทศได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน อีกทั้งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูผู้สอนโดยเฉพาะในสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ในโรงเรียนชนบทห่างไกลอีกด้วย ทั้งนี้การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนวังไกลกังวล กับโรงเรียนปลายทาง (Distance Schools) ในพื้นที่ต่างๆ จะมีลักษณะของการโต้ตอบ หรือเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Interactive Communication) ในกรณีของการสอบถามปัญหาหรือคำถามต่างๆ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มุ่งผลด้านขยายโอกาสในเชิงปริมาณมีผลให้สถานศึกษาต่างๆ ที่จัดการศึกษาในระบบชั้นเรียน มีโอกาสขยายการดำเนินงานได้ในวงกว้างมากขึ้น สามารถเข้าถึงนักเรียน รวมทั้งประชาชนผู้สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในด้านคุณภาพนั้น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมก็ได้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล มีโอกาสได้รับความรู้ และศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง รวมทั้งยังส่งเสริมการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2542 ณ ศาลาดุสิดาลัย ใจความพระราชดำรัสตอนหนึ่ง ได้พระราชทานเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมว่า

ส่วนที่ได้กล่าวถึงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนั้น ก็เป็นโครงการที่มาหนุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์เหมือนกัน เพราะว่าถ้าประชาชนมีความรู้ ก็หมายความว่าเด็กได้สามารถที่จะเรียนวิชาการต่างๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งด้านภาษาได้ดี ก็สามารถที่จะดำรงชีวิตได้ ได้ดี ได้ดีมาก นอกจากนั้นโรงเรียนที่รายการของการศึกษาทางดาวเทียมนี้ก็ได้พยายามที่จะให้นักเรียนมีความรู้ทางจริยธรรมด้วย ซึ่งปัจจุบันนี้ก็บ่นกันว่า เยาวชนมักจะไม่ค่อยมีจริยธรรม ไม่ค่อยมีความดี ความดีไม่มี เลยทำให้เกิดความเดือดร้อนทั่วประเทศ เกิดปัญหาต่างๆ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกี่ยวข้องกับการรุนแรง ความรุนแรงต่างๆ ฉะนั้นการสอนของโครงการการศึกษาทางดาวเทียมนั้น ก็จะทำให้ราษฎรของประเทศชาติ มีคุณสมบัติ มีคุณภาพดีขึ้น (Wongkamud, ม.ป.ป.)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า โครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม คือ โครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียม โดยมีสถานีรับส่งวิทยุโทรทัศน์ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูผู้สอนและให้นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล ให้มีโอกาสได้รับความรู้ และศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง

3. ทฤษฎีการจัดการศึกษาทางไกล

บอร์ก โฮล์มเบิร์ก (B.Holmberg,1960 อ้างถึงใน ประสาท วันทะนะ, 2550, น.9-10) ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ของผู้เรียนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันและกันระหว่างบุคคล (Interpersonalization) ว่าเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นแก่การสร้างแรงกระตุ้นแก่ผู้เรียนและการเรียนรู้ ซึ่งในเรื่องของการศึกษาทางไกลนั้น สามารถดำเนินการได้แม้ว่าจะมีการสื่อสารที่ห่างไกลจากกันและกัน และไม่ได้เผชิญหน้ากันก็ตาม ผู้เรียนรายบุคคลและมีอิสระ เสรีภาพในการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับแนวคิดของการศึกษาทางไกล โดยเฉพาะประเด็นที่ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลเกิดขึ้นได้ ความตั้งใจที่เกิดขึ้นจากจิตใจของบุคคลอย่างจริงจัง (Internalization process) การส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงเน้นการเปิดโอกาสให้มีการสมัครเข้าเรียนอย่างสะดวก มีช่วงเวลาการเริ่มและจบหน่วยการเรียนที่ยืดหยุ่นไม่มีกำหนดวันส่งงานที่ผู้สอนมอบหมายให้ และไม่กำหนดให้มีกิจกรรมการประชุมสัมมนาถ้าไม่จำเป็น

บอร์ก โฮล์มเบิร์กได้ใช้ลักษณะพิเศษของการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้ากันใช้ความผูกพันทางอารมณ์และการศึกษาด้วยตนเอง ไปพัฒนาทฤษฎีการสอนที่ใช้ครูและการสนทนาเป็นหลักของทฤษฎีนี้ กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่ต้องอาศัยในการคิดที่มีเสียงดังพอสมควรอาศัยกระบวนการใช้ตำราประกอบโดยเฉพาะเนื้อหาของตำราที่สัมพันธ์กับความรู้ที่ผู้สอนถ่ายทอด

ออกไป ตลอดจนอาศัยการอ่านเงียบๆ แต่มีเหตุมีผลของผู้เรียน ย่อมเป็นกระบวนการสื่อสาร การประยุกต์กระบวนการสื่อสารดังกล่าวเข้ากับการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน ย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักการเฉพาะของการสนทนาในเชิงการเรียนการสอน ถ้ากระบวนการสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนย่อมได้รับการกระตุ้นและเกิดความผูกพันให้สนใจต่อการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งวิธีการหรือกระบวนการเช่นนี้อาจจะได้ผลต่างกัน ถ้าได้มีการทดลองใช้สื่อสิ่งพิมพ์หรือใช้คำถามอื่นๆ ต่อผู้เรียน

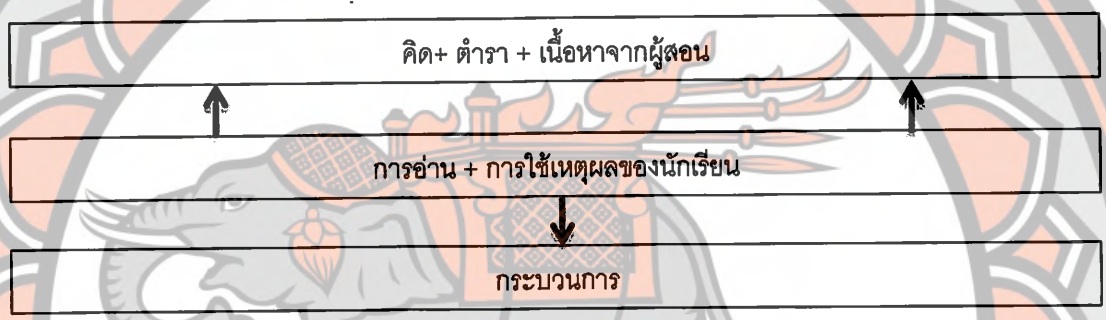

*ภาพที่ 2.1*แสดงกระบวนการสื่อสารในการเรียนการสอนจากสื่อสิ่งพิมพ์ ที่มาจาก*ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2* (น. 10), โดยประสาท วันทะนะ, 2550, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 1960 โดย บอร์กโฮล์มเบิร์ก (B.Holmberg)

ตามแนวคิด ทฤษฎีการสอนการศึกษาทางไกลของของบอร์ก โฮล์มเบิร์ก (B. Holmberg) ยอมรับกันว่า

1. การสื่อสารทางไกลอาศัยการสื่อสารที่ไม่ได้เผชิญหน้ากันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
2. ผู้เรียนกับผู้สอนติดต่อสื่อสารกันได้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออื่นๆ
3. มนุษยสัมพันธ์และการสร้างแรงกระตุ้นยังจำเป็นสำหรับผู้เรียนเช่นเดียวกับการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนรายบุคคล เสรีภาพในการเรียนรู้ ความตั้งใจที่เกิดจากความรู้สึกภายในของผู้เรียน และความยืดหยุ่นของกระบวนการเรียนการสอน

เอ็ม จี มัวร์ (Moore M.G, 1996 อ้างถึงใน ประสาท วันทะนะ, 2552, น.8-9)ในระหว่างปี ค.ศ. 1972-1986 เอ็ม จี มัวร์ ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนการสอนอย่างเป็นอิสระขึ้นมาทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ คือ การจัดการเรียนการสอนทางไกล และการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มิติแรกนั้นอาจจะรวมความไปถึงการอยู่ห่างไกลกันทางกายภาพ และทางภูมิศาสตร์

ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมที่แยกบุคคลทั้งสองออกจากกัน และมีกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นพิเศษอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดช่องว่างทางจิตวิทยาและการสื่อสารและแม้แต่จะเกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในเนื้อหาที่เรียนนั้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่า เราสามารถประยุกต์การศึกษาทางไกลเข้ากับการเรียนการสอนแบบเดิมได้เพียงแต่วิธีคิดและวิธีปฏิบัติเท่านั้นที่จำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจน อีกมิติหนึ่งคือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Autonomous Learning) ของผู้เรียนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับระดับของวุฒิภาวะของบุคคลแต่ละคนในการที่จะขวนขวายเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีการจัดการศึกษาทางไกลและการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

1. โครงสร้างการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน
3. การอยู่ห่างไกลกันทางกายภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
4. การเรียนการสอนทางไกลที่ประยุกต์เข้ากับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมได้

4. รูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2547 อ้างถึงใน ประสาท วันทะนะ, 2550, น.14) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมว่า การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสามารถที่จะจัดได้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การจัดการศึกษาทางไกลระบบเปิด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสมัครเข้าเรียนได้โดยไม่ต้องสอบคัดเลือก เมื่อสมัครแล้ว สถาบันการศึกษาจะจัดส่งสื่อประเภทต่างๆ ไปให้ขณะที่เข้ารับการศึกษา และจะจัดส่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปของรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมไปยังผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถรับสัญญาณดาวเทียมจากจานรับสัญญาณส่วนบุคคลหรือใช้จานรับสัญญาณของชุมชนตามตารางเวลาที่ทางสถาบันการศึกษาส่งไปให้ซึ่งจะครอบคลุมหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

2. การจัดการศึกษาแบบเสริม เป็นการจัดการศึกษาทางไกลในวิชาที่จะเสริมความรู้ในหลักสูตรของการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นลักษณะของความรู้เสริมและการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในบางวิชาที่มีความยากในการเข้าใจหรือขาดแคลนครูที่ชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ

3. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ข่าวสารข้อมูล ความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไป ไม่มีหลักสูตรชัดเจนเหมือนสองประเภทแรก

พจมาศ ขุนพลอย (2543, น.14-16 อ้างถึงใน ประสาท วันทะนะ, 2550, น.12) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2 รูปแบบ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาทางไกล ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งขยายบริการทางการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกล รวมถึงกลุ่มเป้าหมาย เยาวชนที่ต้องการยกระดับการศึกษาพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ตามนโยบายของรัฐบาลและกลุ่มแรงงานความรู้ต่ำในสถานประกอบการและแหล่งพัฒนาอุตสาหกรรมทั่วประเทศ

2. การศึกษาทางไกลตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาทางไกลตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนการสอนในวิชาที่ขาดแคลนครูอาจารย์ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การใช้ดาวเทียมเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม เพื่อให้ส่งรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นการสอนในระบบการสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทางที่ผู้เรียนสามารถมีการตอบสนองได้ในทันทีการสื่อสารสองทางใช้เทคโนโลยีโทรคมนาคมประเภทต่างๆ รวมกับอุปกรณ์การประชุมทางไกลด้วยวีดีโอ จึงทำให้ได้ชื่อว่าเป็น โทรคมนาคมเพื่อการศึกษา (Educational Telecommunications) ห้องเรียนก็ไม่ใช่ห้องเรียนธรรมดาอีกต่อไป แต่จะเป็นห้องเรียนที่เรียกว่า ห้องเรียนทางไกล (Tele-classroom) ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Classroom) หรือ ห้องเรียนโทรทัศน์ (TV Classroom) ทั้งนี้เพราะในการสอนจะต้องอาศัยอุปกรณ์ไฟฟ้าหลายอย่างหลายประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องรับโทรทัศน์เพื่อรับภาพ และเสียงของผู้สอนเข้ามาในห้องเรียนโดยผู้สอนอาจจะมีหรืออาจจะไม่มีโอกาสเห็นภาพผู้เรียน แต่ทั้งทั้งสองฝ่ายสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันโดยการพูดโต้ตอบ และส่งข้อมูลระหว่างกันได้ โดยทางโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาจะต้องต่อสายเคเบิ้ลจากสถานีรับสัญญาณดาวเทียมมายังโรงเรียน หรือในบางแห่งจะมีการรับสัญญาณตรงจากดาวเทียม โดยการมีจานรับสัญญาณดาวเทียมของสถาบันเอง การรับในรูปแบบของดีบีทีวี (Direct Broadcasting television: DBTV) ซึ่งเป็นการนำเอาระบบรับตรงจากดาวเทียม (DTH) มาใช้กับโทรทัศน์นอกจากเครื่องรับโทรทัศน์แล้วภายในห้องเรียนยังต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เพื่อการติดต่อประกอบการเรียนด้วย

5. กระบวนการบริหารการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

อมรทิพย์ เจริญผล (2550 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ แสงชีวงษ์, 2554, น. 38) กล่าวว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้กระบวนการและกลไกที่ส่งผลให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจกระบวนการบริหาร และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและทรัพยากรที่มีอยู่

ศิริรัตน์ แสงชีวัน (2554, น. 38- 41) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
2. การวางแผนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
3. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม
4. การประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง การศึกษาถึงสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร อะไรเป็นปัญหา และอะไรเป็นความต้องการ เพื่อจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เปรียบเทียบกับมาตรฐาน หรือสิ่งที่ควรจะเป็น และนำมากำหนดเป้าหมายในอนาคตของโรงเรียน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานในการวางแผนต่อไป

เพื่อให้การบริหารและดำเนินการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมบรรลุตามเจตนารมณ์ของโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ความพร้อม และความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา โดยทำ Mind Map เพื่อให้มองเห็นประเด็นหลักในการบริหารงานซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ประกอบด้วยห้องเรียน ห้องสมุดเทป ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์สะดวกและปลอดภัย ที่จะต้องสอดคล้องกับรายวิชาที่จะเปิดสอน เครื่องมือที่ใช้รับสัญญาณ จำนวนห้องเรียน ตลอดจนห้องควบคุม

2. ความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความหมายในการใช้อุปกรณ์ทางด้านเทคนิค บุคลากรที่มีความสามารถให้คำปรึกษาในด้านวิชาการ ตลอดจนการให้บริการได้ เช่น ควรวิเคราะห์ว่าอัตราขาด-เกินเพียงใด โดยแยกและเขียนถึงความขาดเกินระดับหมวดวิชา รายวิชา เพื่อให้

มองเห็นความสำคัญที่ดำเนินการตัดสินใจแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพให้มองเห็นตัวเลขชัดเจน ครู: จำนวนคาบในหมวดและรายวิชาที่ต้องการพัฒนา

3. ความพร้อมด้านอุปกรณ์ ประกอบด้วย เครื่องรับโทรทัศน์สี และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม รวมทั้ง ตารางสอน และคู่มือครูที่ต้องสัมพันธ์กับความต้องการจำเป็นจะต้องใช้การสำรวจสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่จำเป็นต้องจัดหา การติดตั้งอุปกรณ์ประกอบต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถานที่

4. การจัดกลุ่มเรียน (จำนวนนักเรียน: กลุ่มเรียน) ต้องวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับความจำเป็น เพื่อแก้ไขความขาดแคลน หรือพัฒนาคุณภาพหรือซ่อมเสริมและต้องสัมพันธ์กับจำนวนคาบ จำนวนห้อง และเครื่องมือ

5. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการศักยภาพ จึงควรหาข้อชี้แจงประชาสัมพันธ์ หาแนวร่วม เพื่อเตรียมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจ และความน่าจะเป็นในทุกเรื่องดังนี้

5.1 ผู้บริหารโครงการ

5.2 ครู

5.3 นักเรียน

5.4 อาคารสถานที่

6. งบประมาณ การวิเคราะห์ด้านงบประมาณ จะต้องสัมพันธ์กับทุกเรื่องที่กล่าวมาและวิเคราะห์แหล่งเงินงบประมาณ เพื่อให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยวิเคราะห์ความน่าจะเป็นจากข้อ 1 ถึงข้อ 5

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน

การวางแผนเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 โดยใช้ข้อมูลจากสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการมากำหนดการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผน เป็นการคิดและกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าจะต้องทำอะไร จะทำอย่างไร จะให้ใครทำ จะทำที่ไหน และจะทำเมื่อใด

การวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมมีขั้นตอน ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 กำหนดห้องที่จะใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

1.2 กำหนดห้องควบคุมเพื่อติดเครื่องรับและแปลสัญญาณดาวเทียม มอนิเตอร์ พร้อมทั้งเครื่องอัดและเล่นดีวีดี

1.3 สถานที่ที่จะประกอบกิจกรรมเสริม เช่น ห้องสมุดเทป เป็นต้น

2. บุคลากร

2.1 สร้างความเข้าใจแก่ครูและนักเรียน

2.2 กำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบ

2.3 กำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ

2.4 กำหนดครูคุมห้องเรียน

2.4.1 ศึกษาคู่มือ เขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับคู่มือ

2.4.2 เตรียมใบงาน ใบความรู้

2.4.3 เตรียมสื่อ อุปกรณ์ประกอบ

2.4.4 เตรียมเครื่องมือวัดผล

2.4.5 เตรียมความพร้อมของผู้เรียน

2.4.6 เตรียมทดลองการรับสัญญาณก่อนเรียน

3. สื่อและอุปกรณ์

3.1 กำหนดตารางเวลาเรียนให้ตรงกับตารางของโรงเรียนวังไกลกังวล

3.2 ครูผู้สอนควบคุมห้องเรียน จัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์ประกอบการเรียนตามคู่มือ

3.3 สาธิตการใช้เครื่องมือและการดูแลรักษา แล้วให้ดำเนินการวางแผนในการดำเนินการแต่ละเรื่อง ให้มีความเป็นไปได้ เป็นต้น

3.3.1 สั่งการและมอบหมายผู้ร่วมโครงการ

3.3.2 ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อประเมินความเป็นไปได้จากแผน

3.3.3 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผน ดำเนินการตามแผน ประเมินผล และรายงานผล

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน

การดำเนินการตามแผน เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน ขั้นตอนนี้ต้องมีการกำกับติดตาม ดูแลจากผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมได้ดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

การประเมินผลเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของการปฏิบัติว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด การประเมินผลระหว่างดำเนินการเพื่อทราบผลการปฏิบัติ และนำไปปรับปรุงการดำเนินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การประเมินผลหลังดำเนินการเป็นการประเมินดูผลสำเร็จของโครงการ เพื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2553) ได้จัดทำแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนดังนี้

การบริหารจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชนสูงสุดต่อผู้เรียน มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

โรงเรียนดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร

1.1.1 สร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1.1.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวางแผนการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.1.3 พัฒนาความรู้ความเข้าใจระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างชัดเจน

1.1.4 ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ

1.2 ด้านอุปกรณ์และสื่อ

1.2.1 จัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน กรณีมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาด21 นิ้วขึ้นไป และกรณีมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 29 นิ้ว

1.2.2 ติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียน คือ ประมาณ 1.50-1.60 เมตร ระยะห่างจากนักเรียนแถวหน้าสุดถึงโทรทัศน์ ประมาณ 2.00-3.00 เมตร หรือตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสายตาของนักเรียน

1.3 ด้านเอกสาร

1.3.1 จัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนปลายทางให้เพียงพอ กระทรวงศึกษาธิการ หรือค้นหาจากเว็บไซต์ (http://www.dlf.ac.th)

1.3.2 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลตามความเหมาะสม

1.3.3 กำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง

1.3.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนปลายทางให้สัมพันธ์กับโรงเรียนต้นทาง เพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

1.3.5 จัดทำตารางสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศแต่ละวันจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. การจัดครูเข้าสอน

การจัดชั้นเรียนและจัดครูเข้าสอนต้องจัดให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรของโรงเรียน กรณีมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครู 1 คน อาจต้องกำกับดูแลนักเรียน 2 ห้องเรียน ในขณะรับสัญญาณการออกอากาศจากโรงเรียนวงไกลกังวล ซึ่งครูที่รับผิดชอบนักเรียน 2 ห้องเรียนต้องวางแผนการใช้เวลา ควบคุมและให้คำแนะนำนักเรียนอย่างเหมาะสม

3. กำหนดเวลาเรียน

การกำหนดเวลาเรียน ควรกำหนดเวลาเข้าเรียน เลิกเรียนและจัดตารางกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมพิเศษหรือซ่อมเสริมนักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามตารางออกอากาศของ

แต่ละชั้น ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่มเวลา 08.30 ถึง 14.30 น. (ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) และระหว่างเวลา 08.30 ถึง 15.30 น. (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

4. การนิเทศ

ควรดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา

5. การสรุปผลและรายงาน

สรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียนและปีการศึกษา

ศิริรัตน์ แสงชีวัน (2554, น.41- 46) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไว้ ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากร

โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ดังนี้

1.1 สร้างความตระหนักแก่บุคลากรก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

1.2 บุคลากรร่วมกันสำรวจวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบวิธีการ การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างชัดเจน

1.4 ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ

2. เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์/เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม

2.1 จัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและเครื่องรับโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน (เครื่องรับโทรทัศน์ไม่ควรมีขนาดต่ำกว่า 21 นิ้ว)

2.2 ติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียนคือประมาณ 150 – 160 เซนติเมตร ระยะห่างจากนักเรียนแถวหน้าสุดถึงเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณ 2.00 – 3.00 เมตร เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสายตานักเรียน

3. เตรียมความพร้อมด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอน

3.1 จัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทางให้เพียงพอโดยติดต่อขอรับได้ที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หรือสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ www.dlf.ac.th

3.2 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลตามความเหมาะสม

3.3 จัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง

3.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนปลายทางให้สัมพันธ์กับโรงเรียนต้นทาง (โรงเรียนวังไกลกังวล) เพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

3.5 จัดทำตารางสอนของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับตารางออกอากาศ แต่ละวันจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. การจัดชั้นเรียนและจัดครูเข้าสอน

การจัดชั้นเรียนและจัดครูเข้าสอนต้องจัดให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรของโรงเรียนกรณีมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครู 1 คน อาจต้องควบคุมนักเรียน 2 ห้องเรียนในขณะรับสัญญาณการออกอากาศจากโรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งครูที่รับผิดชอบนักเรียน 2 ห้องเรียนต้องวางแผนการใช้เวลา ควบคุมและให้คำแนะนำนักเรียนอย่างเหมาะสม

5. เวลาเรียน

การกำหนดเวลาเข้าเรียน เลิกเรียน และจัดตารางกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม

6. การจัดเวลานอกตารางออกอากาศ

มีการจัดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมพิเศษ หรือซ่อมเสริมนักเรียน

7. ระยะเวลา

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมตามตารางออกอากาศของแต่ละชั้น ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่ม 08.30 – 14.30 น. (ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2) และระหว่างเวลา 08.30 – 15.00 น. (ระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4)

8. การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ควรดำเนินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนา

9. การสรุปผลการดำเนินงาน

สรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา

จากการศึกษากระบวนการบริหาร และแนวทางการบริหารโรงเรียนตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้สรุปเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมหมายถึงวิธีการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนจำนวน 5 ด้านเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในครั้งนี้ ดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการสอน โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างชัดเจน ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การกำหนดเวลาเรียนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการสรุปและรายงานผล

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

จัดให้มีห้องควบคุม ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัยมีระบบการดูแลสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอจัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน กรณีมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คน /ห้อง โทรทัศน์ควรมีขนาด 21 นิ้วขึ้นไป และกรณีมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 20 คน /ห้อง

โทรทัศน์ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 29 นิ้วติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตานักเรียน คือ ประมาณ 1.50-1.60 เมตร ระยะห่างจากนักเรียนแถวหน้าสุดถึงโทรทัศน์ ประมาณ 2.00-3.00 เมตร หรือตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสายตาของนักเรียน

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

จัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนปลายทางให้เพียงพอโดยติดต่อขอรับได้ที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หรือสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ http://www.dlf.ac.th ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวลตามความเหมาะสมจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนปลายทาง จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวลเพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องจัดทำตารางสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศแต่ละวันจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

การจัดการครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ควรจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรของโรงเรียน กรณีมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครู 1 คน อาจต้องกำกับดูแลนักเรียน 2 ห้องเรียน ครูต้องวางแผนการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือ ใช้เวลา ควบคุมและให้คำแนะนำนักเรียนอย่างเหมาะสม

5. ด้านเวลาเรียน

การกำหนดตารางเวลาเรียน ให้ตรงกับตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่ม 08.30 – 14.30 น. ควรกำหนดเวลาเข้าเรียน เลิกเรียนและจัดตารางกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ควรกำหนดเพื่อใช้จัดกิจกรรมพิเศษและซ่อมเสริมนักเรียน

6. ด้านการนิเทศ

จัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ และนำไปปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ด้านการสรุปและรายงาน

ร่วมกันพิจารณาจุดเด่น/จุดด้อย ของการดำเนินงาน แล้วสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษาเพื่อประเมินความก้าวหน้า หรือความสำเร็จของการปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและนำไปสู่การพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ในด้านการเตรียมการ การดำเนินการ การจัดการเรียนการสอน สถานที่วัสดุอุปกรณ์ครูภัณฑ์และเอกสาร และการประเมินผล ตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 50 คน ครูจำนวน 100 คน และนักเรียนจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ พบว่า ไม่มีการจัดทำโครงการบรรจุในแผนงานประจำปีมีการเตรียมบุคลากรและสถานที่ มีงบประมาณในการดำเนินโครงการ และครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการ พบปัญหาบุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการ ห้องเรียนไม่เพียงพอและไม่มีการจัดหางบประมาณมาใช้ในโครงการ

2. ด้านการดำเนินการ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบหมายครูผู้รับผิดชอบโครงการมีการประชาสัมพันธ์โครงการ และมีการให้บริการแก่ชุมชน แต่ไม่มีการนิเทศ ไม่มีการจัดทำตารางการใช้ห้องเรียนและครูไม่ได้รับการนิเทศ พบปัญหา บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และดูแลอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณ ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดห้องชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ห้องร่วมกับห้องอื่น ไม่มีคู่มือการดำเนินงานและตารางออกอากาศไม่มีการสำเนารายการโทรทัศน์และไม่มีการจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ โรงเรียนรับสื่อสิ่งพิมพ์แต่ได้รับไม่สม่ำเสมอ และได้รับล่าช้ารายการโทรทัศน์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ช่อง ETV ไม่มีการเตรียมการสอน ไม่มีการหมุนเวียนผู้เรียนเข้าชมรายการโทรทัศน์ และไม่มีการชี้แจงขั้นตอนการเรียนแก่ผู้เรียน ต้องการให้มีการออกอากาศทุกรายวิชารายวิชา และเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม เนื้อหามีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร ครูไม่สอนตามรูปแบบการสอน

ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การ์ตูน เพลง และละคร นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเรียน นักเรียนชอบวิชาภาษาอังกฤษชุด Magic Land พบปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ครูภัณฑ์และเอกสาร พบว่า ส่วนใหญ่มีเครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม และจานดาวเทียมจำนวน 1 ชุด ไม่มีตารางการใช้ห้องเรียนและไม่มีเอกสารบันทึกการใช้รายการโทรทัศน์

5. ด้านการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่มีการประเมินผลโครงการสำหรับผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจในการใช้บริการ พบปัญหา ไม่มีการประเมินผลโครงการ

บุญเตียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 30 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 10 คน ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน หัวหน้าชั้นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน พบว่าสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบทางไกลครบทุกชั้นคือ โรงเรียนบ้านพรหมส่วนโรงเรียนอื่นจัดไม่ครบทุกชั้นเรียน เนื่องจากอุปกรณ์รับและตัวแปลสัญญาณมีไม่เพียงพอ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนวังไกลกังวลนั้น พบว่าทั้ง 10 โรงเรียนได้รับคู่มือครูเกี่ยวกับการสอนทางไกลที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมส่งให้ครูผู้สอนก็เตรียมอุปกรณ์ตามใบงานที่กำหนดให้ในคู่มือครู ยกเว้นบางโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการใหม่จะไม่มีคู่มือครู นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังขาดวัสดุอุปกรณ์ สภาพอาคารสถานที่และห้องเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางโรงเรียนพบว่า ในแต่ละชั้นเรียนมีสภาพที่เหมาะสม มีแสงสว่างดี บรรยากาศดี แต่บางโรงเรียนมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ห้องเรียนแคบ มีเสียงดังอันเนื่องจากจัดห้องเรียนใกล้กับนักเรียนประถมศึกษา

ผู้บริหารและคณะครู ทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนแบบทางไกลผ่านดาวเทียมมาก อันเนื่องจากทุกโรงเรียนขาดบุคลากรครู และขาดครูที่มีความรู้วิชาเอก นอกจากนี้ยังช่วยแบ่งเบาภาระงานให้กับครูได้เป็นอย่างดียิ่ง

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนทางไกล ชอบที่จะเรียนร่วมกับโรงเรียนต้นทาง และทำให้นักเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยทันเวลา เวลาเรียนของโรงเรียนต้นทางและโรงเรียนปลายทางทั้ง 10 โรงเรียนส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน และจัดได้ตามโรงเรียนต้นทางเป็นอย่างดี ยกเว้นในภาคเรียนที่สองช่วงฤดูหนาว อากาศหนาว นักเรียนโรงเรียนปลายทางมาโรงเรียนสายกว่าปกติ เวลาเรียนของโรงเรียนปลายทางทั้ง 10 โรงเรียนต้องเลื่อนไป

ตามความเหมาะสม จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษสังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปลายทางที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน สรุปได้ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทุกโรงเรียนมีเครื่องรับสัญญาณตัวแปรสัญญาณและโทรทัศน์ไม่ครบทุกชั้นเรียน ยกเว้นโรงเรียนบ้านพรหม นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนบางโรงเรียน เช่นโรงเรียนบ้านป่าสัก บ้านห้วยบง บ้านกิ๋วน้ำสาขาบ้านน้ำตวง เป็นโรงเรียนที่ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และทุกโรงเรียนจะประสบปัญหาเรื่องคู่มือครูที่โรงเรียนต้นทางส่งให้ล่าช้า นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กนักเรียนทุกโรงเรียนเรียนไม่ทันการเรียนการสอนของโรงเรียนต้นทาง อันเนื่องจากเด็กนักเรียนปลายทางขาดความพร้อมและความรู้พื้นฐาน โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวอากาศหนาจัดทำให้เด็กนักเรียนมาโรงเรียนสายกว่าปกติ ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามตารางของโรงเรียนต้นทาง การขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทางโรงเรียนปลายทางประสบเป็นประจำในส่วนของเด็กนักเรียนพบว่า เด็กนักเรียนบางคนไม่สนใจในการเรียน ครูบางท่านไม่เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เป็นเท่าที่ควร ในส่วนของสัญญาณบางวันในช่วงฤดูฝนไม่สามารถรับสัญญาณได้ อันเนื่องจากสภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย และไฟฟ้ามักดับบ่อย ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนแบบทางไกลผ่านดาวเทียมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ดิษฐ์ลดา ปันคำมา (2549) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติของนักเรียนและครู และสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จำนวน 30 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จำนวน 161 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน นอกจากนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การประเมินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (SAR) ประจำปีการศึกษา 2549 การประชุมประจำเดือนประจำปีการศึกษา 2549 และการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 5 ฉบับ คือ แบบสำรวจข้อมูล แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประชานุเคราะห์ 22 ในขั้นเตรียมการและขั้นดำเนินการ มีปัญหาในด้านบุคลากรมากที่สุด สำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาประกอบด้วย การวางแผน การจัดเตรียมบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา เทคนิคและระบบสัญญาณ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย พฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง พฤติกรรมการสอนของครูปลายทาง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูต้นทางกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูปลายทางกับนักเรียน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของนักเรียนใน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเทียบกับเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ปีการศึกษา 2549 อยู่ในระดับคุณภาพควรปรับปรุง และปีการศึกษา 250 อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (NT) ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3และผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 34 และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั้งประเทศ มีค่าใกล้เคียงกันและผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2549-2550 จำนวน 158 คน สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ถึงร้อยละ 88.60

3. เจตคติของนักเรียนและครูที่มีต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

4. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พฤติกรรมการสอนของครูต้นทางและครูปลายทาง เป็นด้านที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

4.1 จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม สัมมนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม รวมถึงพัฒนาทักษะ เทคนิค วิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับครูปลายทาง

4.2 ควรมีระบบการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจนและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาพร้อมทั้งได้รับการแก้ไขได้ทันต่อความต้องการ

4.3 สร้างโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูต้นทางกับครูปลายทางมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิธีพัฒนาการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ธนพัฒน์ สมบูรณ์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยศึกษาจากประชากรที่เป็นครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 283 คน ปีการศึกษา 2553 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 261ชุด (92.23%) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ ความถี่และร้อยละ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ได้เพิ่มเติมเนื้อหาให้นักเรียนในคาบเรียน จัดให้ครูควบคุมห้องในขณะที่มีการเรียนการสอน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้แก่นักเรียน จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน จัดตารางสอนตามตารางที่ออกอากาศ สนับสนุนให้มีโทรทัศน์เพียงพอ ขอสนับสนุนคู่มือจากมูลนิธิไกลกังวลสนับสนุนให้มีจานรับสัญญาณเพียงพอ จัดระบบให้สัญญาณภาพและเสียงชัดเจน และจัดห้องให้มีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียน ส่วนปัญหาที่พบ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อมูลว่า มีปัญหาการขัดข้องของกระแสไฟฟ้า นักเรียนเรียนไม่ทัน ตารางสอนของโรงเรียนไม่ตรงกับที่ออกอากาศ ครูต้นทางสอนเร็ว ครูขาดความเข้าใจในการใช้งานอุปกรณ์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนน้อยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ควรจัดการอบรมให้กับครูผู้ใช้การสอนทางไกลและใช้แผนการสอนของไกลกังวลที่ส่งมาให้

ศิริรัตน์ แสงชีวงษ์ (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) ปัญหาและอุปสรรค 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้รับการจัดสรรอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้วยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 50 คน

แบ่งเป็นการศึกษาจากโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแล้วได้ผลดีในระดับปานกลาง-ไม่ดี จำนวน 5 โรงเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 5 คน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครูผู้รับผิดชอบการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียน 4 คน รวม 50 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package to the Social Science หรือ SPSS) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การวิเคราะห์ t-test, One-Way ANOVA กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 36-40 ปี และช่วงอายุ 51-55 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากัน มีสถานภาพสมรส สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและเป็นครูผู้รับผิดชอบการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ในการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านผ่าวเทียมของโรงเรียน พบว่า ทั้งโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแล้วใช้ได้ผลดี กับโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแล้วใช้ได้ผลระดับปานกลาง-ไม่ดี มีปัญหาในด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านงบประมาณในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนไม่มีสื่อที่ผลิตขึ้นเองสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียนได้ คือ การให้ความสำคัญ สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาบุคลากร และสื่อการเรียนการสอนให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับการสอนของอาจารย์ในโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา คือ ด้านนโยบายควรมีการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเป็นการเพิ่มเติมทักษะหรือเป็นการสอนเสริมให้กับนักเรียน และจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเสริมในโรงเรียนทั่วไป ด้านการบริหารจัดการควรมีการจัดดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง และด้านการปฏิบัติงาน ควรมีการกำหนดวิธีการในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในการจัดทำคู่มือสำหรับดำเนินการ

และสื่อการสอนที่พัฒนาเองในโรงเรียน และควรมีการกำหนดตำแหน่งบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งครูที่จะทำหน้าที่ด้านเทคนิค และครูที่จะทำหน้าที่ด้านวิชาการในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

ประสาท วันทะนะ (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก ในการวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดบุคลากรผู้รับผิดชอบการเรียนการสอน การจัดครุภัณฑ์ อุปกรณ์การรับสัญญาณ และการบำรุงรักษาซ่อมแซม การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการประสานงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม งบประมาณสนับสนุนสำหรับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการจัดบุคลากรผู้รับผิดชอบการเรียนการสอน งบประมาณสนับสนุน การจัดการครุภัณฑ์ อุปกรณ์การรับสัญญาณ และการบำรุงรักษาซ่อมแซม การประสานงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นคล้ายกันเกี่ยวกับด้านการนัดการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับความสอดคล้องของตารางการเรียนการวางแผนการเรียนการสอน การปฏิบัติของครูเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. ด้านสภาพของสื่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นคล้ายกันเกี่ยวกับด้านสภาพของสื่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับสภาพที่ตั้งของห้องเรียน ความเข้าใจของผู้เรียนจากการใช้สื่อ กิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการสอน ความเหมาะสมของสื่อกับเนื้อหาวิชา เนื่องจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การจัดการศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนภูเขาทำให้การดำเนินงานในด้านนี้ไม่ได้ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

4. ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ความพร้อมปัจจัยภายในพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 4-6 ปี ทุกโรงเรียนมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแก่บุคลากร รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนทางไกลผ่าน

ดาวเทียมเพียงพอ ห้องเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีโทรทัศน์ห้องเรียนส่วนใหญ่มีห้องละ 1 เครื่อง จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนโดยเฉลี่ยระหว่าง 10-15 คนด้านปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้รับการสนับสนุนน้อยครั้ง จากการมีส่วนร่วมและสนับสนุนของชุมชนในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และได้รับอุปกรณ์รับแปลงสัญญาณดาวเทียม ได้รับสนับสนุนจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่ คู่มือครู และแบบทดสอบ และจากหน่วยงาน ห้างร้านและเอกชนเป็นส่วนใหญ่

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมปัญหาที่พบ คือ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีการโยกย้ายบ่อยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนยังขาดโครงสร้างการบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ข้อเสนอแนะได้แก่ จัดสวัสดิการให้กับครูที่สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ คือ นักเรียนบางคนเรียนตามเนื้อหาไม่ทัน ขาดสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยครูขาดการสรุปบทเรียนหรือเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนได้รับแนวคิดและเกิดองค์ความรู้รายการโทรทัศน์นำเสนอเร็วเกินไป ขั้นตอนการฝึกในรายการโทรทัศน์เร็วเกินไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

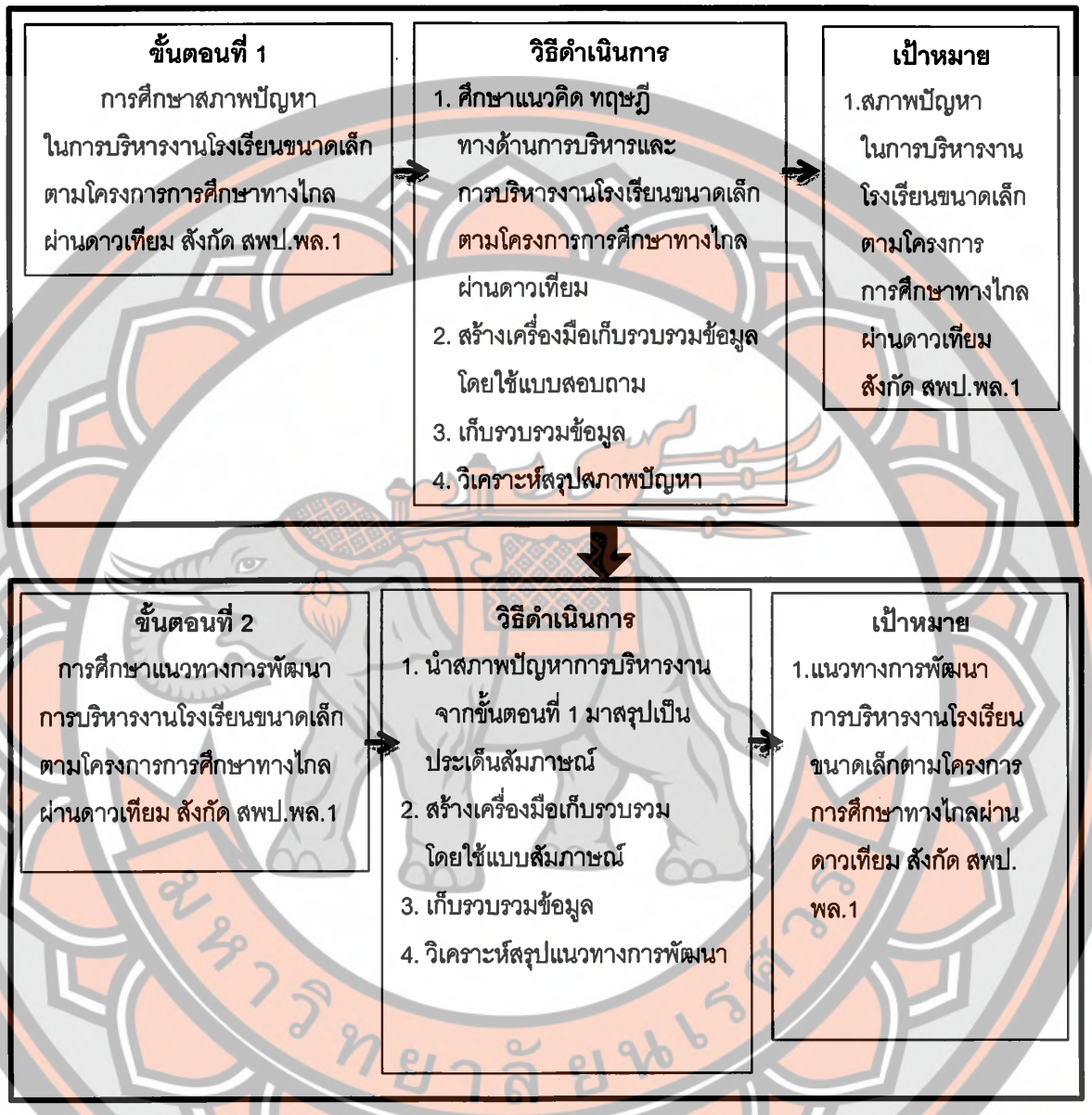

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 67 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ที่เข้าร่วมโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1จำนวน 67 โรงเรียน โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น มีวิธีการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 2 กลุ่ม คือ

1. โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเมือง
2. โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอบางระกำ

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 59 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเมือง มีจำนวนทั้งหมด 23 โรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 โรงเรียน

2.โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอบางระกำมีจำนวนทั้งหมด 44 โรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 39 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

ตารางที่ 3.1

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ร.ร.ขนาดเล็กในอำเภอ	จำนวนประชากร (ร.ร.)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ร.ร.)	ผู้ให้ข้อมูล		รวม
			ผอ.	ครู	
เมือง	23	20	20	20	40
บางระกำ	44	39	39	39	78
รวม	67	59	49	49	118

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาประมวลสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 1 ข้อ คือ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ จำนวน 9 ข้อ
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านเวลาเรียน จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านการนิเทศ จำนวน 5 ข้อ
7. ด้านการสรุปและรายงาน จำนวน 6 ข้อ

จำนวนทั้งสิ้น 42 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบลิเคอร์ท (Likert) คือ 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ซึ่งกำหนดความหมายดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.72)

5 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านมาก

3 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านปานกลาง

2 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านน้อย

1 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านน้อยที่สุด

4. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้อง ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา

4. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาตามผลการสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งใช้เป็นกรอบแนวคิด

5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แช่มช้อย

6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์

6.4 ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

6.5 ดร.ปิยะ เจริญเวชรักษ์

7. นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดรรชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา โดยใช้สูตรค่า IOC (Index of item Objective Congruence) โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความเห็นด้วยว่าข้อคำถามใช้ได้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามใช้ได้หรือไม่

-1 หมายถึง มีความเห็นด้วยว่าข้อคำถามใช้ไม่ได้

แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาเป็นข้อคำถามได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

8. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ Try Out กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่าผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

9. นำเครื่องมือที่ได้ทดลองใช้มาประมวลผล เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในลำดับต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถาม จำนวน 59 ฉบับ แนบหนังสือส่งไปยังโรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และผู้ศึกษาได้รับคืน 49 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 83.05

3. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจากโรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

4. ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

6. **การวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การแปลความความตามเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 98) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพปัญหาในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพปัญหาในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพปัญหาในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพปัญหาในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพปัญหาในระดับน้อยที่สุด

7. **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. **ผู้ให้ข้อมูล**

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน

1.2 ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1คน

1.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน

1.4 ครูโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน

ตารางที่ 3.2

แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลของการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน โรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตำแหน่ง	จำนวนผู้ให้ข้อมูล
ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ฯ	1
ศึกษานิเทศก์	1
ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบ	1
ครูโรงเรียนต้นแบบ	1
รวม	4

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาประมวลสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีประเด็นปัญหาในการสัมภาษณ์ 7 ด้านดังนี้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน	จำนวน 1 ข้อ
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่	จำนวน 1 ข้อ
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร	จำนวน 1 ข้อ
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน	จำนวน 1 ข้อ
5. ด้านเวลาเรียน	จำนวน 1 ข้อ
6. ด้านการนิเทศ	จำนวน 1 ข้อ
7. ด้านการสรุปและรายงาน	จำนวน 1 ข้อ

จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2. กำหนดกรอบคำถามที่ตรงกับสภาพปัญหาของการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นที่ 1

3. ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. เสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของสภาพปัญหา และความถูกต้องเหมาะสม

5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนในคำถาม การใช้ถ้อยคำสำนวน และครอบคลุมสภาพปัญหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แช่มช้อย

6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์

6.4 ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

6.5 ดร.ปิยะ เจริญเวชรักษ์

4. **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ให้ครบตามจำนวนผู้ให้ข้อมูล และส่งข้อคำถามไปให้ผู้ให้ข้อมูลก่อนวันสัมภาษณ์จริง

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นรายคน

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. **การวิเคราะห์ข้อมูล**

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เป็นรายด้าน (Theme List Analysis) ครอบคลุมสภาพปัญหาทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

5. ด้านเวลาเรียน

6. ด้านการนิเทศ

7. ด้านการสรุปและรายงาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งผลการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	49	50
ครู	49	50
รวม	98	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครูจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตารางที่ 4.2

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน	3.31	1.15	ปานกลาง
2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และอาคารสถานที่	3.28	1.07	ปานกลาง
3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร	3.23	1.17	ปานกลาง
4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน	3.36	.97	ปานกลาง
5. ด้านเวลาเรียน	2.81	1.05	ปานกลาง
6. ด้านการนิเทศ	3.15	.99	ปานกลาง
7. ด้านการสรุปและรายงาน	3.16	1.00	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.20	.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่าสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ($\bar{X}$= 3.36) ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ($\bar{X}$= 3.31) และด้านการเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และอาคารสถานที่ ($\bar{X}$= 3.28) และต่ำสุด คือ ด้านเวลาเรียน ($\bar{X}$= 2.81)

ตารางที่ 4.3

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน	3.38	1.27	ปานกลาง
2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน	3.36	1.19	ปานกลาง
3. การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	3.46	1.27	ปานกลาง
4. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีด้านการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.18	1.26	ปานกลาง
5. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.33	1.23	ปานกลาง
6. การสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.29	1.31	ปานกลาง
7. การขอความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน	3.19	1.22	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.31	1.15	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ($\overline{X}$=3.46) การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$=3.38) และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$=3.36) และต่ำที่สุด คือ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีด้านการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ($\overline{X}$=3.18)

ตารางที่ 4.4

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

รายการ	(n = 98)		ระดับความคิดเห็น
	$\overline{X}$	S.D.	
1. การจัดให้มีห้องควบคุมเครือข่ายสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	3.13	1.24	ปานกลาง
2. การจัดให้มี ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัย	3.32	1.13	ปานกลาง
3. การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ	3.33	1.18	ปานกลาง
4. การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ	3.46	1.19	ปานกลาง
5. การจัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม	3.29	1.39	ปานกลาง
6. การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม	3.40	1.31	ปานกลาง
7. การจัดหาโทรทัศน์ที่มีขนาดเหมาะสม	3.32	1.47	ปานกลาง
8. การติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน	3.15	1.54	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
9. การควบคุมเสียงรบกวนจากภายนอก	3.17	1.22	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.28	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ($\bar{X}$=3.46) การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม ($\bar{X}$=3.40) การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ ($\bar{X}$=3.33) และต่ำที่สุด คือการจัดให้มีห้องควบคุมเครือข่ายสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ($\bar{X}$=3.13)

ตารางที่ 4.5

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีจำนวนเพียงพอ	3.11	1.46	ปานกลาง
2. การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกล	3.22	1.25	ปานกลาง
3. การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล	3.24	1.33	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.31	1.18	ปานกลาง
5. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล	3.29	1.11	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.23	1.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ($\bar{X}$=3.31) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล ($\bar{X}$=3.29) และการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล ($\bar{X}$=3.24) และต่ำที่สุด คือ การจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีจำนวนเพียงพอ ($\bar{X}$=3.11)

ตารางที่ 4.6

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน	3.42	1.38	ปานกลาง
2. การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	3.40	1.03	ปานกลาง
3. การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	3.43	1.07	ปานกลาง
4. การควบคุมเวลาเรียนและเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการอสนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	3.26	1.21	ปานกลาง
5. การให้คำแนะนำหรืออธิบายเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมแก่นักเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	3.29	1.20	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.36	.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน ($\bar{X}$=3.43) การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้นเนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน ($\bar{X}$=3.42) และการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงานและอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน ($\bar{X}$=3.40) และต่ำที่สุด คือ การควบคุมเวลาเรียนและเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน ($\bar{X}$=3.26)

ตารางที่ 4.7

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านเวลาเรียน

รายการ	(n = 98) $\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	3.33	1.41	ปานกลาง
2. การเข้าเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	2.52	1.28	ปานกลาง
3. การเลิกเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	2.41	1.24	น้อย
4. การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน	2.90	1.20	ปานกลาง
5. การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน	2.92	1.13	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.81	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านเวลาเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 2.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านเวลาเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ($\overline{X}$=3.33) การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน ($\overline{X}$=2.92) และการกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศ

ของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน ($\bar{X}$=2.90) และต่ำที่สุด คือ การเลิกเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ($\bar{X}$=2.41)

ตารางที่ 4.8

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการนิเทศ

รายการ	(n = 98) $\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม	3.14	1.09	ปานกลาง
2. การปฏิบัติการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	3.10	1.12	ปานกลาง
3. ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ	3.23	1.02	ปานกลาง
4. การสรุปและรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.10	1.06	ปานกลาง
5. การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน	3.18	1.03	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.15	.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านการนิเทศข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ ($\overline{X}$=3.23) การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน ($\overline{X}$=3.18) และการจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม($\overline{X}$=3.14) และต่ำที่สุด คือ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม ($\overline{X}$=3.10) และการสรุปและรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ($\overline{X}$=3.10)

ตารางที่ 4.9

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสรุปและรายงาน

รายการ	(n = 98) $\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	3.23	1.07	ปานกลาง
2. การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน	3.16	1.08	ปานกลาง
3. การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา	3.23	1.08	ปานกลาง
4. การประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	3.08	1.08	ปานกลาง
5. การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.13	1.05	ปานกลาง
6. การนำผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน เพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป	3.11	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.16	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสรุปและรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการสรุปและรายงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ($\bar{X}$=3.23) การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา ($\bar{X}$=3.23) และการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน ($\bar{X}$=3.16) และต่ำที่สุด คือ การประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ($\bar{X}$=3.08)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. แนวทางการพัฒนาด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน โดยใช้แนวคิด 1 โรงเรียน 2 ระบบ 3 รูปแบบมาช่วยวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ได้แผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดของแนวคิด ดังนี้

1 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน ที่สามารถจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ เป็นศูนย์การเรียนรู้ขยายผลไปให้โรงเรียนขนาดเล็กอีกจำนวน 67 โรงเรียนภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้เข้าไปศึกษาดูงาน แนะแนวทางการวางแผนการการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2 ระบบ หมายถึง ระบบการถ่ายทอดสดจากสถานีออกอากาศโรงเรียนวังไกลกังวล ตามวันและเวลาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และระบบ EDLTV ซึ่งหมายถึง ระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย วีดิโอทัศน์ สไลด์บรรยาย

ใบความรู้และใบงาน โดยสามารถใช้งานในรูปแบบ on-line ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือใช้งานในรูปแบบ off-line ภายในโรงเรียน ซึ่งสามารถเปิดซ้ำได้หลายรอบ ในกรณีที่นักเรียนยังไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ สามารถเปิดเนื้อหาการเรียนการสอนซ้ำๆ ได้หลายรอบ ช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนช้าและเรียนไม่ทันเพื่อนได้เป็นอย่างดี เพราะระบบ EDLTV ได้บรรจุเนื้อหาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (server) หรือ external hard disk ภายในโรงเรียน

3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ในรูปแบบ on-line ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรูปแบบ off-line ภายในโรงเรียน และรูปแบบการบันทึกรายการโทรทัศน์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไว้ในแผ่นซีดีรอม ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เป็นผู้จัดทำ แล้วแจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนงาน/โครงการ ในการบริหารจัดการวางแผนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และระหว่างปีการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักแก่ครูก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตาม กระตุ้นให้ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ที่มีผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์แนะนำขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถดำเนินการได้เองอย่างมีระบบ

2. โรงเรียนขนาดเล็กจัดการประชุม เพื่อสอบถามถึงสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งช่วยกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา อาจใช้รูปแบบการประชุมอย่างเป็นทางการ หรืออาจให้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์สภาพปัญหานอกรูปแบบ

2. แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และสถานที่

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กทำเป็นหนังสือแจ้งไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ส่งเจ้าหน้าที่ฝ่าย ICT ไปช่วยในการบำรุงรักษารักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ในกรณีพบความชำรุดเสียหายของสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ อาจใช้งบประมาณบางส่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ซ่อมแซมได้ตามความจำเป็น

2. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมบำรุงสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งาน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการปรับปรุง หรือซ่อมแซมห้องเรียน โดยของบซ่อมแซมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขนาดห้องเรียนที่ได้รับจัดสรรจะมีขนาดมาตรฐานทุกโรงเรียน คือ ขนาด 4x8 เมตร ควรมีการปรับขนาดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เช่น กรณีมีนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ ประมาณ 3-4 คน ควรมีการกั้นห้องเรียนให้เป็น 2 ห้องเรียน เพื่อให้ห้องเรียนมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

3. การจัดหาห้องเรียนที่มีขนาดเหมาะสม ควรพิจารณาจากการติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. จัดอบรมและให้ความรู้แก่ครูผู้รับผิดชอบโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการเชิญภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณดังกล่าวมาสาธิต และให้ความรู้เรื่องระบบการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ

2. โรงเรียนควรแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยการจัดทำเป็นห้องเก็บสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีระบบการยืมคืนและตรวจสอบ

การใช้งานอยู่เสมอ ส่วนวัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณที่ติดประจำห้องเรียนให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา เมื่อเกิดความชำรุด เสียหายให้แจ้งฝ่ายพัสดุ เพื่อดำเนินการต่อไป

3. แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ประชุมครูภายในโรงเรียนจัดทำเป็นกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นหลักในการวางแผนการสอนระยะยาวตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษาโดยไม่มีรายละเอียดมากนัก

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำกำหนดการเรียนรู้ดังกล่าว แจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอนให้น้อยลง มีเวลาในการเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนประชุมชี้แจง แนะนำจัดทำแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยจัดทำเป็นรายชั่วโมง และบันทึกผลหลังการสอน

2. ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตาม แนะนำวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลหลังการสอนเป็นระยะๆ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล ดังนี้

โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยเน้นปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนของรายวิชาหลัก ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นจุดเน้นของสถานศึกษาให้จัดตามบริบทของโรงเรียน

4. แนวทางการพัฒนาด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนต้องคอยอยู่ดูแลห้องเรียน ไม่ปล่อยให้นักเรียนเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมตามลำพัง

2. ผู้บริหารต้องคอยกำกับ กำชับการอยู่ประจำห้องเรียนของครู

3. ในกรณีมีครูลา/อบรม ควรมีครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนที่อยู่ใกล้กันมาช่วยควบคุมห้องเรียน ซึ่งครูดังกล่าวจำเป็นจะต้องควบคุมห้องเรียนพร้อมกัน 2 ห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ยังสามารถเชิญวิทยากรท้องถิ่น/ผู้เชี่ยวชาญ มาช่วยควบคุมห้องเรียนได้

4. ในกรณีมีงานพิเศษ หรืองานเอกสารอื่น ครูผู้ดูแลห้องเรียนควรใช้เวลานอกเวลาออกอากาศของสถานีมาใช้ในการทำงานดังกล่าว

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้งบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาจ้างครูอัตราจ้าง มาช่วยปฏิบัติงานการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้งบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาจ้างครูธุรการ มาช่วยปฏิบัติงานด้านเอกสารในโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ครูช่วยราชการ ให้ไปช่วยราชการในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. โรงเรียนขนาดเล็กแก้ปัญหาการขาดแคลนครูเอง โดยการหางบประมาณบางส่วนมาใช้จ้างครูช่วยสอน

5. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ครูต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือครูและจัดพิมพ์ใบงาน ใบความรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งสามารถจัดพิมพ์ได้จากเว็บไซต์ของโรงเรียนวังไกลกังวล

2. ผู้บริหารต้องคอยกำชับ กำกับ ติดตาม การเตรียมใบงาน ใบความรู้ และอุปกรณ์การเรียนของครูให้พร้อมก่อนดำเนินการสอน

3. ถ้าครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนลา/อบรม ครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนควรมีการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนไว้ให้พร้อมก่อนในวันก่อนวันลา/วันอบรม

4. ในกรณีที่จำเป็นต้องจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และกระดาษ หมึกเติมเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นอื่นๆ ทางโรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวให้เพียงพอต่อการใช้งาน

5. แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดเวลาเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการประชุมครู เพื่อกำหนดตารางเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม นอกจากนี้ควรกำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนให้ตรงกับตารางออกอากาศ ในกรณีที่กิจกรรมหน้าเสาธง หรือกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนใช้เวลามากเกินไป ควรลดหรือตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้สามารถเข้าเรียนได้ทันเวลา ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ในกรณีที่จัดครูเข้าสอนประจำวิชา ถ้ากำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาเรียบร้อยแล้ว ตารางสอนของครูซ้อนกัน 2 ห้องเรียน ควรจัดครูท่านอื่นไปทำหน้าที่ควบคุมห้องเรียนแทน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียนโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรมีการซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน และเสริมแก่นักเรียนที่เรียนเก่ง โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน วันละประมาณ 20 นาที โดยการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล ตามบันทึกผลหลังการสอนในแต่ละวัน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียนควรเลือกวันในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน/กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ให้ตรงกับตารางของโรงเรียนวังไกลกังวล เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ครบทุกชั่วโมง

2. ในกรณีที่กิจกรรมของโรงเรียนต่างๆ ไม่สามารถจัดในวันและเวลาดังกล่าวได้ ควรมีการนำซีดีรอมบันทึกรายการโทรทัศน์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบันทึกไว้มาเปิดให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในกิจกรรมซ่อมเสริม

6. แนวทางการพัฒนาด้านการนิเทศ

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมโรงเรียนและแนะนำวิธีการนิเทศที่เหมาะสม

2. ปรับเปลี่ยนเทคนิคการนิเทศการเรียนการสอน เป็นการนิเทศนอกรูปแบบ เช่น ตรวจเยี่ยม สนทนาพูดคุย สร้างบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตรเพิ่มมากขึ้น เน้นการแนะนำ ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนา มากกว่าการมาจับผิด

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ใช้ระบบการนิเทศภายใน ติดตามการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยการกำหนดวันประชุมติดตาม และรายงานผลการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการ หรือผู้ตรวจเยี่ยมได้ให้ข้อแนะนำ และข้อสังเกตไว้

2. ศึกษานิเทศก์ออกติดตามการนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยดูข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเยี่ยมโรงเรียนจากสมุดบันทึกการตรวจเยี่ยมและร่องรอยการพัฒนางานตามข้อเสนอแนะดังกล่าวของโรงเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำหนดวันเวลา และเกณฑ์การนิเทศให้ชัดเจน รวมถึงการติดตาม และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวันเวลาที่ใช้นิเทศภายใน ควรใช้ช่วงเวลาเดียวกับเวลาการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้คณะกรรมการนิเทศได้เห็นกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนตลอดชั่วโมง แล้วร่วมกันพิจารณาแก้ไข ให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามสภาพจริง

2. ในกรณีที่เป็นการนิเทศเอกสารชั้นเรียน ควรใช้กำหนดวันและเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอน

7. แนวทางการพัฒนาด้านการสรุปและรายงาน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรมีการร่วมกันพิจารณา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ โดยใช้วิธีการประชุมอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น ใช้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน พูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไข

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรนำผลการสัมฤทธิ์สิ้นปีการศึกษาของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น, ผลคะแนนสอบNT, O-NET ของนักเรียนมาร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษาด้วย เพื่อประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรนำผลการสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นภาคเรียนมาเปรียบเทียบเพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในภาคเรียนต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 67 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และ ครู จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม พบว่าสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และต่ำที่สุดคือ ด้านเวลาเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1.1 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และต่ำที่สุดคือการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีด้านการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

1.1.2 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ และต่ำที่สุด คือการจัดให้มีห้องควบคุมเครือข่ายสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1.1.3 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล และ การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล และ ต่ำที่สุด คือ การจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีจำนวนเพียงพอ

1.1.4 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน และ การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน และต่ำที่สุด คือ การควบคุมเวลาเรียนและเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการอสนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน

1.1.5 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านเวลาเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงาน

โรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านเวลาเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน และการกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน และต่ำที่สุด คือ การเลิกเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม

1.1.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการนิเทศ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน และ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม และต่ำที่สุด คือ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม และการสรุปและรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

1.1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1ด้านการสรุปและรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการสรุปและรายงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา และการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน และต่ำที่สุด คือ การประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน โดยใช้แนวคิด 1 โรงเรียน 2 ระบบ 3 รูปแบบมาช่วยวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ได้แผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดของแนวคิด ดังนี้

1 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน ที่สามารถจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ เป็นศูนย์การเรียนรู้ขยายผลไปให้โรงเรียนขนาดเล็กอีกจำนวน 67 โรงเรียนภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้เข้าไปศึกษาดูงาน แนะแนวทางการวางแผนการการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2 ระบบ หมายถึง ระบบการถ่ายทอดสดจากสถานีออกอากาศโรงเรียนวังไกลกังวลตามวันและเวลาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และระบบ EDLTV ซึ่งหมายถึง ระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย วีดิโอทัศน์ สไลด์บรรยาย ใบความรู้และใบงาน โดยสามารถใช้งานในรูปแบบ on-line ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือใช้งานในรูปแบบ off-line ภายในโรงเรียน ซึ่งสามารถเปิดซ้ำได้หลายรอบ ในกรณีที่นักเรียนยังไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ สามารถเปิดเนื้อหาการเรียนการสอนซ้ำๆ ได้หลายรอบ ช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนช้าและเรียนไม่ทันเพื่อนได้เป็นอย่างดี เพราะระบบ EDLTV ได้บรรจุเนื้อหาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (server) หรือ external hard disk ภายในโรงเรียน

3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ในรูปแบบ on-line ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รูปแบบ off-line ภายในโรงเรียน และรูปแบบการบันทึกรายการโทรทัศน์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไว้ในแผ่นซีดีรอม ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ เป็นผู้จัดทำแล้วแจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนงาน/โครงการ ในการบริหารจัดการวางแผนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และระหว่างปีการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักแก่ครูก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตาม กระตุ้นให้ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจนประสบผลสำเร็จ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์แนะนำขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถดำเนินการได้เองอย่างมีระบบ

2. โรงเรียนขนาดเล็กจัดการประชุม เพื่อสอบถามถึงสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งช่วยกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา อาจใช้รูปแบบการประชุมอย่างเป็นทางการ หรืออาจให้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์สภาพปัญหานอกรูปแบบ

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และสถานที่

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กทำเป็นหนังสือแจ้งไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเจ้าหน้าที่ฝ่าย ICT ไปช่วยในการบำรุงรักษารักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ในกรณีพบความชำรุดเสียหายของสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณ อาจใช้งบประมาณบางส่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ซ่อมแซมได้ตามความจำเป็น

2. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมบำรุงสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งาน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการปรับปรุง หรือซ่อมแซมห้องเรียน โดยของบซ่อมแซมจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ปรับปรุงขนาดห้องเรียนที่ได้รับจัดสรรจะมีขนาดมาตรฐานทุกโรงเรียน คือ ขนาด 4x8 เมตร ควรมีการปรับขนาดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เช่น กรณีมีนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ ประมาณ 3-4 คน ควรมีการกั้นห้องเรียนให้เป็น 2 ห้องเรียน เพื่อให้ห้องเรียนมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

3. การจัดหาห้องเรียนที่มีขนาดเหมาะสม ควรพิจารณาจากการติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. จัดอบรมและให้ความรู้แก่ครูผู้รับผิดชอบโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการเชิญภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณดังกล่าวมาสาธิต และให้ความรู้เรื่องระบบการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ

2. โรงเรียนควรแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยการจัดทำเป็นห้องเก็บสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีระบบการยืมคืนและตรวจสอบการใช้งานอยู่เสมอ ส่วนวัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณที่ติดประจำห้องเรียนให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา เมื่อเกิดความชำรุด เสียหายให้แจ้งฝ่ายพัสดุ เพื่อดำเนินการต่อไป

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ประชุมครูภายในโรงเรียนจัดทำเป็นกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นหลักในการวางแผนการสอนระยะยาวตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษาโดยไม่มีรายละเอียดมากนัก

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำกำหนดการเรียนรู้ดังกล่าว แจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอนให้น้อยลง มีเวลาในการเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนประชุมชี้แจง แนะนำจัดทำแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยจัดทำเป็นรายชั่วโมง และบันทึกผลหลังการสอน

2. ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตาม แนะนำวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลหลังการสอนเป็นระยะๆ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล ดังนี้

โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยเน้นปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนของรายวิชาหลัก ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นจุดเน้นของสถานศึกษาให้จัดตามบริบทของโรงเรียน

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนต้องคอยอยู่ดูแลห้องเรียน ไม่ปล่อยให้นักเรียนเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมตามลำพัง

2. ผู้บริหารต้องคอยกำกับ กำชับการอยู่ประจำห้องเรียนของครู

3. ในกรณีมีครูลา/อบรม ควรมีครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนที่อยู่ใกล้กันมาช่วยควบคุมห้องเรียน ซึ่งครูดังกล่าวจำเป็นจะต้องควบคุมห้องเรียนพร้อมกัน 2 ห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ยังสามารถเชิญวิทยากรท้องถิ่น/ผู้เชี่ยวชาญ มาช่วยควบคุมห้องเรียนได้

4. ในกรณีมีงานพิเศษ หรืองานเอกสารอื่น ครูผู้ดูแลห้องเรียนควรใช้เวลานอกเวลาออกอากาศของสถานีมาใช้ในการทำงานดังกล่าว

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้งบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาจ้างครูอัตราจ้าง มาช่วยปฏิบัติงานการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้งบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาจ้างครูธุรการ มาช่วยปฏิบัติงานด้านเอกสารในโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ครูช่วยราชการ ให้ไปช่วยราชการในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. โรงเรียนขนาดเล็กแก้ปัญหาการขาดแคลนครูเอง โดยการหางบประมาณบางส่วนมาใช้จ้างครูช่วยสอน

5. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ครูต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือครูและจัดพิมพ์ใบงาน ใบความรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งสามารถจัดพิมพ์ได้จากเว็บไซต์ของโรงเรียนวังไกลกังวล

2. ผู้บริหารต้องคอยกำชับ กำกับ ติดตาม การเตรียมใบงาน ใบความรู้ และอุปกรณ์การเรียนของครูให้พร้อมก่อนดำเนินการสอน

3. ถ้าครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนลา/อบรม ครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนควรมีการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนไว้ให้พร้อมก่อนในวันก่อนวันลา/วันอบรม

4. ในกรณีที่จำเป็นต้องจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และกระดาษ หมึกเติมเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นอื่นๆ ทางโรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวให้เพียงพอต่อการใช้งาน

2.5 แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดเวลาเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการประชุมครู เพื่อกำหนดตารางเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม นอกจากนี้ควรกำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนให้ตรงกับตารางออกอากาศ ในกรณีที่กิจกรรมหน้าเสาธง หรือกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนใช้เวลามากเกินไป ควรลดหรือตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้สามารถเข้าเรียนได้ทันเวลา ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ในกรณีที่จัดครูเข้าสอนประจำวิชา ถ้ากำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาเรียบร้อยแล้ว ตารางสอนของครูซ้อนกัน 2 ห้องเรียน ควรจัดครูท่านอื่นไปทำหน้าที่ควบคุมห้องเรียนแทน

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียนโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรมีการซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน และเสริมแก่นักเรียนที่เรียนเก่ง โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน วันละประมาณ 20 นาที โดยการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล ตามบันทึกผลหลังการสอนในแต่ละวัน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรเลือกวันในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน/กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ให้ตรงกับตารางของโรงเรียนวังไกลกังวล เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ครบทุกชั่วโมง

2. ในกรณีที่กิจกรรมของโรงเรียนต่างๆ ไม่สามารถจัดในวันและเวลาดังกล่าวได้ ควรมีการนำซีดีรอมบันทึกรายการโทรทัศน์การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบันทึกไว้มาเปิดให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในกิจกรรมซ่อมเสริม

2.6 แนวทางการพัฒนาด้านการนิเทศ

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมโรงเรียนและแนะนำวิธีการนิเทศที่เหมาะสม

2. ปรับเปลี่ยนเทคนิคการนิเทศการเรียนการสอน เป็นการนิเทศนอกรูปแบบ เช่น ตรวจเยี่ยม สนทนาพูดคุย สร้างบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตรเพิ่มมากขึ้น เน้นการแนะนำ ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนา มากกว่าการมาจับผิด

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ใช้ระบบการนิเทศภายใน ติดตามการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยการกำหนดวันประชุมติดตาม และรายงานผลการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการ หรือผู้ตรวจเยี่ยมได้ให้ข้อแนะนำ และข้อสังเกตไว้

2. ศึกษานิเทศก์ออกติดตามการนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยดูข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเยี่ยมโรงเรียนจากสมุดบันทึกการตรวจเยี่ยม และร่องรอยการพัฒนางานตามข้อเสนอแนะดังกล่าวของโรงเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมโดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำหนดวันเวลา และเกณฑ์การนิเทศให้ชัดเจน รวมถึงการติดตาม และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่องภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวันเวลาที่ใช้นิเทศภายใน ควรใช้ช่วงเวลาเดียวกับเวลาการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้คณะกรรมการนิเทศได้เห็นกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนตลอดชั่วโมง แล้วร่วมกันพิจารณาแก้ไข ให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามสภาพจริง

2. ในกรณีที่เป็นการนิเทศเอกสารชั้นเรียน ควรใช้กำหนดวันและเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอน

2.7 แนวทางการพัฒนาด้านการสรุปและรายงาน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรมีการร่วมกันพิจารณา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ โดยใช้วิธีการประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ใช้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน พูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไข

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรนำผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษาของนักเรียน,คะแนนสอบ NT, O-NET ของนักเรียนมาร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษาด้วย เพื่อประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

โรงเรียนควรนำผลการสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นภาคเรียนมาเปรียบเทียบเพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในภาคเรียนต่อไป

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านที่มีสภาพปัญหาสูงสุดคือ ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีปัญหาด้านการขาดแคลนครูและบุคลากร และครูในโรงเรียนต้องรับภาระงานหลายด้านนอกเหนือจากการสอนซึ่งเป็นงานหลัก สอดคล้องกับ อำนาจ บุญทรง, ฉลอง ชาตรูประชีวิน, ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์, และอนุชา กอนพ่วง (2556) ทำให้ครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียนได้ไม่เต็มเวลาและความสามารถ การจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียนทำได้ไม่ครบชั้น โดยส่วนใหญ่พบว่า ครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 อ้างถึงใน บุญแล บางจับ 2555, น. 65-66) เรื่องปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ศึกษาได้นำสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มาอภิปรายผลเป็นรายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ข้อที่มีสภาพปัญหาสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีบริบทต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ ส่งผลทำให้หลักสูตรและการวางแผนการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในวางแผนงาน/โครงการยังมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ คาดพันโน

(2542) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการเตรียมการ พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมบรรจุในแผนงานประจำปี และพบปัญหาบุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประสาท วันทะนะ (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า โรงเรียนยังขาดโครงสร้างการบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม บุญเตียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่า ครูบางท่าน ไม่เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เป็น โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ประชุมวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และระหว่างปีการศึกษา จัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยใช้แนวคิด 1 โรงเรียน 2 ระบบ 3 รูปแบบเพื่อให้ได้แผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนงาน/โครงการ ศึกษานิเทศก์ติดตาม แนะนำขั้นตอน การดำเนินงาน และคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

1.2 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ข้อที่มีสภาพปัญหาสูงสุด คือ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา อีกทั้งยังไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชนได้มากนัก เนื่องจากว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจึงทำให้การจัดสรรงบประมาณ มาใช้ในการบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณทำได้น้อยหรือไม่ได้รับจัดสรร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการเตรียมการ พบว่าโรงเรียนไม่มีการจัดหางบประมาณมาใช้ในโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ห้องเรียนไม่เพียงพอ และด้านการดำเนินการ พบว่า ไม่มีงบประมาณในการดูแลรักษาสื่อ อุปกรณ์ โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมบำรุง จัดหาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โดยพิจารณาจากติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครือข่ายสัญญาณโดยการเชิญภาคเอกชนที่เป็นเจ้าของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณดังกล่าวมาสาธิตและให้ความรู้เรื่องระบบการดูแลรักษา จัดทำเป็นหนังสือแจ้งไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุนการจัดส่งเจ้าหน้าที่ฝ่าย ICT ไปช่วยในการบำรุงรักษารักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ และอาจใช้งบประมาณบางส่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ซ่อมแซมได้ตามความจำเป็น และจัดทำห้องเก็บสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีระบบการยืมคืนและตรวจสอบการใช้งานอยู่เสมอ ส่วนวัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณที่ติดประจำห้องเรียนให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา เมื่อเกิดความชำรุด เสียหายให้แจ้งฝ่ายพัสดุ เพื่อดำเนินการต่อไป

1.3 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร ข้อที่มีสภาพปัญหาสูงสุด คือ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล และการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คู่มือครูการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมส่งมาให้ทางโรงเรียนขนาดเล็กได้รับล่าช้า ไม่สม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีการเตรียมการจัดทำกำหนดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเทียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่า ทุกโรงเรียนจะประสบปัญหาเรื่องคู่มือครู ที่โรงเรียนต้นทางส่งให้ล่าช้า พินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษา

สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการเรียนการสอน พบว่า ไม่มีคู่มือการดำเนินงานและตารางออกอากาศ และไม่มีการจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำกำหนดการเรียนรู้ดังกล่าว แจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอนให้น้อยลง มีเวลาในการเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น หรือโรงเรียนดำเนินการจัดทำเองโดยการประชุมครูภายในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน จัดทำกำหนดการเรียนรู้และแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตามและแนะนำวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกผลหลังการสอนเป็นระยะๆ

1.4 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน ข้อที่พบสภาพปัญหาสูงสุด ได้แก่ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน และการจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการสอนในระบบการสื่อสารทางเดียว ไม่ได้มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง ทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบอร์ก โฮล์มเบิร์ก (B. Holmberg, 1960 อ้างถึงใน ประสาท วันทะนะ, 2552, น. 9-10) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ของผู้เรียนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันและกันระหว่างบุคคล (Interpersonalization) ว่าเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นต่อการสร้างแรงกระตุ้นแก่ผู้เรียนและการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเตียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่า ปัญหาที่ทางโรงเรียนปลายทางประสบเป็นประจำในส่วนของเด็กนักเรียนพบว่า เด็กนักเรียนบางคนไม่สนใจในการเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กเรียนตามเนื้อหาไม่ทัน เนื่องจากขาดความพร้อมและความรู้พื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเตียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษา

เรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่าเด็กนักเรียนทุกโรงเรียนเรียนไม่ทันการเรียนการสอนของโรงเรียนต้นทาง อันเนื่องจากเด็กนักเรียนปลายทางขาดความพร้อมและความรู้พื้นฐาน นอกจากนี้ประเด็นสำคัญที่ทำให้การควบคุมห้องเรียนมีปัญหาคือ รายการโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนำเสนอเนื้อหาและขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมค่อนข้างเร็ว นักเรียนเรียนตามเนื้อหาไม่ทัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสาทวันทะนะ (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่านักเรียนบางคนเรียนตามเนื้อหาไม่ทัน เนื่องจากรายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาและขั้นตอนการฝึกเร็วเกินไป โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารต้องคอยกำกับ กำชับให้ครูอยู่ประจำห้องเรียน ถ้ามีงานพิเศษ หรืองานเอกสารอื่นๆ ควรทำนอกเวลาออกอากาศ ถ้ามีครูลาหรืออบรม ควรให้ครูห้องเรียนใกล้เคียงหรือวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยดูแลชั้นเรียน ครูต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือครูและจัดพิมพ์ใบงาน ใบความรู้ ไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารต้องคอยกำชับ กำกับ ติดตาม การเตรียมใบงาน ใบความรู้ และอุปกรณ์การเรียนของครูให้พร้อมก่อนดำเนินการสอน ใช้งบประมาณของโรงเรียนมาจ้างครูช่วยสอน จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนและอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นอื่นๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดครูอัตราจ้าง ครูธุรการ และครูช่วยราชการ มาช่วยสอน ในโรงเรียนขนาดเล็กแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

1.5 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านเวลาเรียน ข้อที่พบสภาพปัญหาสูงสุดได้แก่ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน และการกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรอยู่อย่างจำกัด ครู 1 ท่าน มีจำนวนรายวิชาที่สอนมาก ทำให้การจัดตารางเวลาเรียน โดยให้มีเนื้อหารายวิชาและครูผู้สอนไม่ซ้ำซ้อนกันทำได้ยาก ซึ่งข้อจำกัดในเรื่องนี้ จึงทำให้กำหนดตารางเวลาเรียน ไม่ตรงกับตารางการออกอากาศ และไม่มีการทำสำเนารายการโทรทัศน์ไว้ศึกษาในภายหลังจึงทำให้ไม่สามารถนำเนื้อหาวิชาที่มีการเรียนการสอนแล้วนั้นๆ มาซ่อมเสริมนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ไม่มีการจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ และไม่มีการสำเนารายการโทรทัศน์ไว้ ธนพัฒน์ สมบูรณ์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ตารางสอนของโรงเรียนไม่ตรงกับที่ออกอากาศและเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล การเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียนส่วนมากยากลำบาก ทำให้การกำหนดตารางเวลาการเข้าเรียนของนักเรียนอาจล้าช้ากว่าตารางการออกอากาศ ประกอบกับสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การกำหนดตารางเวลาเรียนไม่เป็นไปตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเตียร ขัติเนตร (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่า ในช่วงฤดูหนาว อากาศหนาวจัดทำให้เด็กนักเรียนมาโรงเรียนสายกว่าปกติ ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามตารางของโรงเรียนต้นทาง ธนพัฒน์ สมบูรณ์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่าตารางสอนของโรงเรียนไม่ตรงกับที่ออกอากาศ โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ประชุมครูเพื่อกำหนดตารางเรียนแต่ละรายวิชา และกิจกรรมของโรงเรียนให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม นอกจากนี้ควรกำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนให้ตรงกับตารางออกอากาศ ในกรณีที่กิจกรรมหน้าเสาธง หรือกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนใช้เวลามากเกินไป ควรลดหรือตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้สามารถเข้าเรียนได้ทันเวลา บันทึกเทปรายการโทรทัศน์ ในกรณีที่กิจกรรมของโรงเรียนต่างๆ ไม่สามารถจัดในวันและเวลาเดียวกับการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภายหลังและสามารถนำมาใช้สอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน ในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียนวันละประมาณ 20 นาที โดยการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล

1.6 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการนิเทศ ข้อที่พบสภาพปัญหาสูงสุด ได้แก่ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่าน

ดาวเทียมของผู้นิเทศ การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน และการจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้การนิเทศภายใน โดยผู้บริหารโรงเรียนนิเทศในช่วงประชุมประจำเดือน หรืออาศัยการพูดคุยกันในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน เป็นการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ และศึกษานิเทศก์มักไม่ค่อยได้มานิเทศเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์ปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 อ้างถึงใน บุญแล บางจับ, 2555, น. 62-65) ที่ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็กไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการดำเนินการ พบว่า ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ไม่มีการจัดการนิเทศการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายในโรงเรียนและครูไม่ได้รับการนิเทศ สอดคล้องกับสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 อ้างถึงใน บุญแล บางจับ, 2555, น. 65-66) ได้สรุปปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา พบว่า การใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำผลการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผนปรับปรุง และพัฒนางานยังมีน้อย โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมโรงเรียนและแนะนำวิธีการจัดระบบการนิเทศที่เหมาะสม โดยการประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำหนดวันเวลา และเกณฑ์การนิเทศให้ชัดเจน รวมถึงการติดตามและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่องภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวันเวลาที่ใช้นิเทศภายใน ควรใช้ช่วงเวลาเดียวกับเวลาการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้คณะกรรมการนิเทศได้เห็นกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนตลอดชั่วโมง แล้วร่วมกันพิจารณาแก้ไข ให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามสภาพจริง ในกรณีที่เป็นการนิเทศเอกสารชั้นเรียน ควรใช้กำหนดวันและเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอนปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการนิเทศเป็นการนิเทศนอกรูปแบบ เช่น ตรวจเยี่ยม สนทนาพูดคุย สร้างบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตรเพิ่มมากขึ้น เน้นการแนะนำ ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาและนำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน

1.7 สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการสรุปและ

รายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการสรุปและรายงาน ข้อที่พบสภาพปัญหาสูงสุด ได้แก่ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา และการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากใช้วิธีการสังเกตจากผลการสอบ O-NET, NT ของนักเรียนโดยไม่ได้มีการจัดการประชุมร่วมกัน หรือไม่ได้สรุปผลการดำเนินงานที่เป็นระบบ อีกทั้งบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กต้องใช้เวลาอยู่กับนักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก จึงทำให้ไม่ได้มีการประชุมร่วมกันพิจารณาปัญหาอุปสรรค และสรุปผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ คาดพันโน (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ด้านการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่มีการประเมินผลโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ใช้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน พูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไขนำผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น, ผลคะแนน สอบ NT, O-NET ของนักเรียนมาพิจารณาเพื่อประเมินผลสำเร็จและสรุปผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา เพื่อจะได้ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในภาคเรียนต่อไปและแจ้งผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

อย่างไรก็ดีผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเกิน 1 ในรายข้อทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทำให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีการกระจายค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีบริบทและผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2557 มีความแตกต่างกันดังนี้ 1) น้อยกว่า 20 คน จำนวน 5 โรงเรียน 2) 21-40 คน จำนวน 8 โรงเรียน 3) 41 - 60 คน จำนวน 17 โรงเรียน 4) 61-80 คน จำนวน

21 โรงเรียน 5) 81-100 คน จำนวน 10 โรงเรียน และ 6) 101-120 คน จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนครูของโรงเรียนขนาดเล็ก มีตั้งแต่ 2-11 คน และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 7.46, โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 52 โรงเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับประเทศเป็นบางรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 77.61 และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 10 โรงเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 14.93 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต, 2558, น. 66-69) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลให้ความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จนทำให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีการกระจายค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1. ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน และระหว่างปีการศึกษาจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยใช้แนวคิด 1 โรงเรียน 2 ระบบ 3 รูปแบบ เพื่อให้ได้แผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนงาน/โครงการ ศึกษานิเทศก์ติดตาม แนะนำขั้นตอน การดำเนินงาน และคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

2. ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่

โรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการซ่อมบำรุง จัดหาและปรับปรุงห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โดยพิจารณาจากการติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครือข่ายสัญญาณ โดยการเชิญภาคเอกชนที่เป็น

เจ้าของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณดังกล่าวมาสาธิต และให้ความรู้เรื่องระบบการดูแลรักษา จัดทำเป็นหนังสือแจ้งไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอรับการสนับสนุนการจัดส่งเจ้าหน้าที่ฝ่าย ICT ไปช่วยในการบำรุงรักษารักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ และอาจใช้งบประมาณบางส่วนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้ซ่อมแซมได้ตามความจำเป็น และจัดทำห้องเก็บสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีระบบการยืมคืนและตรวจสอบการใช้งานอยู่เสมอ ส่วนวัสดุอุปกรณ์และเครือข่ายสัญญาณที่ติดประจำห้องเรียนให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา เมื่อเกิดความชำรุด เสียหายให้แจ้งฝ่ายพัสดุ เพื่อดำเนินการต่อไป

3. ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำกำหนดการเรียนรู้ดังกล่าว แจกไปตามโรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอนให้น้อยลง มีเวลาในการเตรียมการสอนเพิ่มมากขึ้น หรือโรงเรียนดำเนินการจัดทำเอง โดยการประชุมครูภายในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน จัดทำกำหนดการเรียนรู้และแผนการจัดการแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศติดตามและแนะนำวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกผลหลังการสอนเป็นระยะๆ

4. ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

ผู้บริหารควรต้องคอยกำกับ กำชับให้ครูอยู่ประจำห้องเรียน ถ้ามีงานพิเศษ หรืองานเอกสารอื่นๆ ควรทำนอกเวลาออกอากาศ ถ้ามีครูลาหรืออบรม ควรให้ครูห้องเรียนใกล้เคียงหรือวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยดูแลชั้นเรียน ครูต้องจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือครูและจัดพิมพ์ใบงาน ใบความรู้ ไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารต้องคอยกำชับ กำกับ ติดตาม การเตรียมใบงาน ใบความรู้และอุปกรณ์การเรียนของครูให้พร้อมก่อนดำเนินการสอน ใช้งบประมาณของโรงเรียนมาจ้างครูช่วยสอน จัดซื้ออุปกรณ์การเรียน และอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นอื่นๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดครูอัตราจ้าง ครูธุรการ และครูช่วยราชการ มาช่วยสอน ในโรงเรียนขนาดเล็กแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

5. ด้านเวลาเรียน

โรงเรียนควรมีการประชุมครูเพื่อกำหนดตารางเรียนแต่ละรายวิชา และกิจกรรมของโรงเรียนให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม นอกจากนี้ควรกำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนให้ตรงกับตารางออกอากาศ ในกรณีที่กิจกรรมหน้าเสาธงหรือกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนใช้เวลามากเกินไป ควรลดหรือตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออกเพื่อให้สามารถ เข้าเรียนได้ทันเวลา บันทึกเทปรายการโทรทัศน์ ในกรณีที่กิจกรรมของโรงเรียน

ต่างๆ ไม่สามารถจัดในวันและเวลาเดียวกับการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภายหลังและสามารถนำมาใช้สอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน ในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน วันละประมาณ 20 นาที โดยการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล

6. ด้านการนิเทศ

ศึกษานิเทศก์ควรออกตรวจเยี่ยมโรงเรียนและแนะนำวิธีการจัดระบบการนิเทศที่เหมาะสม โดยการประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำหนดวันเวลา และเกณฑ์การนิเทศให้ชัดเจน รวมถึงการติดตาม และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวันเวลาที่ใช้นิเทศภายใน ควรใช้ช่วงเวลาเดียวกับเวลาการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้คณะกรรมการนิเทศได้เห็นกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนตลอดชั่วโมง แล้วร่วมกันพิจารณาแก้ไข ให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามสภาพจริง ในกรณีที่เป็นการนิเทศเอกสารชั้นเรียน ควรใช้กำหนดวันและเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอนปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการนิเทศ เป็นการนิเทศนอกรูปแบบ เช่น ตรวจเยี่ยม สนทนาพูดคุย สร้างบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตรเพิ่มมากขึ้น เน้นการแนะนำ ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาและนำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน

7. ด้านการสรุปและรายงาน

โรงเรียนควรประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ใช้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน พูดคุยถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมหาแนวทางแก้ไขนำผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น, ผลคะแนนการสอบ NT, O-NET ของนักเรียนมาพิจารณาเพื่อประเมินผลสำเร็จและสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา เพื่อจะได้ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในภาคเรียนต่อไปและแจ้งผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบริหารงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊ค พอยท์.

เชิดชู แก้วลบ. (2556). *การบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เชี่ยวชาญ แก้วสิงห์. (2554). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ดิษฐ์ลดา ปันคำมา. (2549). *การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ธนพัฒน์ สมบูรณ์. (2554). *การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ธีระยุทธ เกตุมี. (2553). *ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารเพื่อรองรับการกระจายอำนาจของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญเตียร ขัติเนตร. (2548). *การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

บุญแล บางจับ. (2555). *สภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาศาสน์.

ประสาท วันทนะ. (2550). *ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัญณฉัตร บางศรี. (2556). *พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปิยะนุช อาณาเขตต์. (2555). *สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พินิจ คาดพันโน. (2542). สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. ใน *บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงเพ็ชร สุขจิตร์. (2555). *สมรรถนะการบริหารองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะพนักงานครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (ม.ป.ป.). *รู้จักมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.* สืบค้นจาก http://www.dlf.ac.th/about_us.php.

ว่าที่ร้อยตรีธีระชัย ช่วงบุญศรี. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค.* วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิธาชัย ศรีอุดม. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิริรัตน์ แสงชีวงษ์. (2554). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (ม. ป. ป.). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV). *โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล* สืบค้นจาก http://www.dlthailand.com/kar-cadkar-suksa-thang-kil-phan-dawtheiym.

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (ม.ป.ป.). ที่มาของโครงการ. *โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล*. สืบค้นจาก http://www.dlthailand.com/thima-khxng-khorngkar.

สถาบันทดสอบทางการศึกษา. (2558). *ผลสอบ O-Net ปีการศึกษา 2557*. สืบค้นจาก http://www.niets.or.th.

สวัสดิการสำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *กฎหมายและระเบียบในการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

สุฐิพงษ์ สุทธิ. (2553). *การยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอำเภอนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สรวง วรอินทร์. (2557). *รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2558). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557*. พิษณุโลก: สำงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. (2553). *แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม*. สืบค้น จาก http://www.slideshare.net/PrachoomRangkasikorn/02-dltv.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (ม. ป. ป.). *คู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล*. สืบค้น จากhttps://prane2500.wordpress.com/2015/06/15/คู่มือการพัฒนาคุณภาพการ/.

อำนาจ บุญทรง, ฉลอง ชาตรูประชีวิน, ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์, และอนุชา กอนพ่วง. (2556). กลยุทธ์การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 15(ฉบับพิเศษ), 78-90.

Wongkamud. (ม. ป. ป.). การศึกษาทางไกลในประเทศไทยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. *รายงานการศึกษาทางไกล*. สืบค้นจาก https://sites.google.com/site/wongkamud.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แช่มช้อย
   อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
   มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
   อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
   มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์
   อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
   มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์
   ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
   สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
5. ดร.ปิยะ เจริญเวชรักษ์
   ผู้อำนวยการโรงเรียน
   โรงเรียนบ้านหล่ายขานาง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๒

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว๔๐๗๕ **วันที่** ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แช่มช้อย

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑"** ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๒

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว๔๐๗๕ **วันที่** ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑"** ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๒

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว๔๐๗๕ **วันที่** ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มีสุวรรณ์

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑" ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว๔๐๗๕ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑" ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๒
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒. นางอภิญญา ล้อมรื่น
โทร ๐๘๗-๗๓๘-๕๒๖๒

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว๔๐๗๕ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ดร.ปิยะ เจริญเวชรักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑" ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๒
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒. นางอภิญญา ล้อมรื่น
โทร ๐๘๗-๗๓๘-๕๒๖๒

ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว ๐๐๘๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ภาณุ พุทธวงศ์)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๑
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒.นางอภิญญา ล้อมรื่น
โทร ๐๘-๗๗๓๘-๕๒๖๒

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒/ว ๐๐๘๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางอภิญญา ล้อมรื่น รหัสประจำตัว ๕๗๐๗๑๕๒๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง **"สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑"** เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ภาณุ พุทธวงศ์)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑.งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๑
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒.นางอภิญญา ล้อมรื่น
โทร ๐๘-๗๗๓๘-๕๒๖๒

ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน							
1	การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีด้านการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
7	การขอความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1	**ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และอาคารสถานที่** การจัดให้มีห้องควบคุมเครือข่ายสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การจัดให้มี ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การจัดหาโทรทัศน์ที่มีขนาดเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การควบคุมเสียงรบกวนจากภายนอก	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร							
1	การจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีจำนวนเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโรงเรียนวังไกลกังวล	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโรงเรียนวังไกลกังวล	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน							
1	การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้นเนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การควบคุมเวลาเรียนและเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
5	การให้คำแนะนำหรืออธิบายเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมแก่นักเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	ด้านเวลาเรียน							
1	การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การเข้าเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การเลิกเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	ด้านการนิเทศ							
1	การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
2	การปฏิบัติการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การสรุปและรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
1	**ด้านการสรุปและรายงาน** การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านการอ่าน การเขียน	ระดับความคิดเห็น					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
5	การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การนำผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน เพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

จากตาราง ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของของแบบสอบถาม พบว่า สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา

ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.975	42

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	30	1.00	5.00	3.7667	1.07265
A2	30	1.00	5.00	3.7000	1.02217
A3	30	2.00	5.00	3.8667	.89955
A4	30	1.00	5.00	3.5667	1.07265
A5	30	1.00	5.00	3.8000	1.09545
A6	30	1.00	5.00	3.8000	1.24291
A7	30	1.00	5.00	3.4667	1.04166
B8	30	1.00	5.00	3.5667	1.25075
B9	30	1.00	5.00	3.6667	1.06134
B10	30	1.00	5.00	3.8000	1.21485
B11	30	1.00	5.00	3.8333	1.17688
B12	30	1.00	5.00	3.7000	1.29055
B13	30	2.00	5.00	3.7667	1.16511
B14	30	1.00	5.00	3.8000	1.47157
B15	30	1.00	5.00	3.5667	1.45468
B16	30	1.00	5.00	3.4000	1.10172
C17	30	1.00	5.00	3.5333	1.33218
C18	30	2.00	5.00	3.7667	1.10433
C19	30	1.00	5.00	3.7667	1.19434
C20	30	2.00	5.00	3.8000	1.09545
C21	30	2.00	5.00	3.6000	1.00344
D22	30	1.00	5.00	3.3333	1.37297
D23	30	2.00	5.00	3.6000	.96847
D24	30	2.00	5.00	3.7333	.86834
D25	30	2.00	5.00	3.6333	.96431
D26	30	2.00	5.00	3.7000	1.08755
E27	30	1.00	5.00	3.9333	1.17248
E28	30	1.00	5.00	2.5667	1.16511
E29	30	1.00	5.00	2.6000	1.03724
E30	30	1.00	5.00	3.0333	.76489
E31	30	1.00	5.00	3.0000	.83045
F32	30	1.00	5.00	3.3667	1.03335
F33	30	1.00	5.00	3.4333	.93526
F34	30	2.00	5.00	3.5667	.97143
F35	30	1.00	5.00	3.3667	.99943

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
F36	30	1.00	5.00	3.4333	.97143
G37	30	1.00	5.00	3.4000	.96847
G38	30	2.00	5.00	3.3667	.85029
G39	30	2.00	5.00	3.5333	.89955
G40	30	2.00	5.00	3.4333	.81720
G41	30	3.00	5.00	3.4333	.72793
G42	30	2.00	5.00	3.4000	.77013
Valid N (listwise)	30				

ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยพิจารณากระบวนการบริหารโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 7 ด้าน คือ ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน, ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่, ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร, ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน, ด้านเวลาเรียน, ด้านการนิเทศ และด้านการสรุปและรายงาน

2. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 42 ข้อ

กรุณาตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่านทุกข้อ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้นำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น โดยวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและงานทางราชการของตัวท่านแต่ประการใด

ผู้ค้นคว้าขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบในครั้งนี้

อภิญญา ล้อมรื่น

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

<u>คำชี้แจง</u> 1. ขอให้ท่านพิจารณาว่า สภาพปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของท่าน มีระดับสภาพปัญหาในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

2. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับสภาพปัญหา" ที่ตรงกับความเป็นจริง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านมาก

3 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านปานกลาง

2 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านน้อย

1 หมายถึง ตรงกับสภาพปัญหาของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน						
1.	การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน					
2.	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน					
3.	การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน					
4.	การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีด้านการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
5.	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6.	การสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
7.	การขอความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน					
ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่						
8.	การจัดให้มีห้องควบคุมเครือข่ายสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
9.	การจัดให้มี ห้องเก็บสื่อ อุปกรณ์ที่สะดวกและปลอดภัย					
10.	การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ					
11.	การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ					
12.	การจัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม					
13.	การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม					
14.	การจัดหาโทรทัศน์ที่มีขนาดเหมาะสม					
15.	การติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงและระยะห่างที่เหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน					
16.	การควบคุมเสียงรบกวนจากภายนอก					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร						
17.	การจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีจำนวนเพียงพอ					
18.	การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโรงเรียนวังไกลกังวล					
19.	การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโรงเรียนวังไกลกังวล					
20.	การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
21.	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน						
22.	การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้นเนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน					
23.	การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน					
24.	การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน					
25.	การควบคุมเวลาเรียนและเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน					
26.	การให้คำแนะนำหรืออธิบายเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมแก่นักเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านเวลาเรียน						
27.	การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตาราง การออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม					
28.	การเข้าเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม					
29.	การเลิกเรียนไม่ทันเวลาตามตารางออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม					
30.	การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน					
31.	การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการนิเทศ						
32.	การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม					
33.	การปฏิบัติการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง					
34.	ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ					
35.	การสรุปและรายงานผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
36.	การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับสภาพปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการสรุปและรายงาน						
37.	การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
38.	การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน					
39.	การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา					
40.	การประเมินความสำเร็จของการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
41.	การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
42.	การนำผลการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงานเพื่อกำหนดเป็นแผนงานในปีต่อไป					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่ง

อภิญญา ล้อมรื่น

แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาวิจัย

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1

1. แนวทางการพัฒนาด้านการสร้างความตระหนักและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การวางแผนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การสร้างความตระหนักแก่ครูในโรงเรียนก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และสถานที่

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การจัดหาห้องเรียนให้มีขนาดเหมาะสม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ

3.1 การจัดให้มีระบบการดูแล รักษาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครือข่ายสัญญาณ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมของเอกสาร

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดทำกำหนดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูให้สัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการพัฒนาด้านการจัดครูเข้าสอนและดูแลชั้นเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การจัดครูเข้าสอนไม่ครบชั้น เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การควบคุมห้องเรียนของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน และอุปกรณ์การเรียนตามคู่มือของครูผู้รับผิดชอบห้องเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

5. แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดเวลาเรียน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การกำหนดตารางเวลาเรียนแต่ละรายวิชาให้ตรงกับตารางการออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมซ่อมเสริมนักเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การกำหนดเวลานอกตารางออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อใช้จัดกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

6. แนวทางการพัฒนาด้านการนิเทศ

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของผู้นิเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือ การนำผลการนิเทศมาใช้ปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาการดำเนินงาน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

7. แนวทางการพัฒนาด้านการสรุปและรายงาน

สภาพปัญหาลำดับที่ 1 คือ การร่วมกันพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 2 คือการสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาลำดับที่ 3 คือ การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเมื่อสิ้นภาคเรียน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	**อภิญญา ล้อมรื่น**
วัน เดือน ปี เกิด	09 มีนาคม 2521
ที่อยู่ปัจจุบัน	103/10 ถนนศรีธรรมไตรปิฎก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดทุ่งชา ตำบลปลักแรด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู ค.ศ.3
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	ค.บ. (ภาษาไทย) สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก